

SZÍNES
KÖNYVEK

BÁRSONY ISTVÁN

INGOVÁNY

Budapest,
Singer és Wolfner kiadása
1901

Nóra dala

Sárdy mama Nórához küldte Zalárt.

— Menjen, mulattassa, amíg odafent szétnézünk.

Zalár szót fogadott. Két perc múlva megint egyedül volt az aranyhajú asszony-nyal, akinek a fején, mintha szent Elm tüze gyúlt volna ki a lemenő naptól; a viharzó tengert járók e titokzatos réme, amelynek a láttára borzadva vet keresztet magára a hajós, mert tudja, hogy abban a kis vilió, szökdelő lángban a romlás és a végveszély hirdeti a jövőt.

Zalárnak eszébe jutottak magányos éjszakái a lápon, a Szivárgó titkos rejte-keiben, ahol a langyos nyáréji levegőben

meg-megjelent a nedves fű fölött egy ilyen pici láng; egy zöldes fényben de semmit meg nem gyújtó lidérc-szem, amely ellobbant, ha valaki feléje közeledett; s táncolva, remegve gyúlt ki megint, ha mozdulatlaná vált a levegő.

A fehér asszony a karjára támaszkodott.

— Beszélnem kell veled, — mondta lágyan. — Vallomásokkal tartozom neked; ne félj, nem hallhatsz egyébről, mint az én véres szívemről, amely szinte utánad halt már. De nem itt, Jenő. Elmegyek hozzád. Azt akarom, hogy leborúlhassak eléd és sírhassak, úgy imádhassalak. Akarod Jenő? Megengeded?

Zalár nem tudott szabadúlni attól a furcsa gondolattól, hogy ő nála most talizmán van, ami megvédi minden bűbáj ellen. Sokkal kevésbé volt izgatott, mint az imént.

Csudálatos, gondolta, amint elmerült a könyörgő asszony finom arcának a nézésébe, még szebb talán, mint volt, de nem az többé. Mi hiányzik róla? Mit nem értek

meg benne? Mintha vastag üvegfalon át szólna hozzám. Oe még így is! . . . Ekkor kérdezte Nóra: Megengeded?

Zalár csak addig várt a felelettel, amíg egy mélyet sóhajtott. Akkor azt mondta:

— Jó, hát gyere.

— ó, istenem susogta az asszony és összetette a kezét. De csakhamar visszakapta megint az élénkségét. Zalárhoz fordult s szirénhangon mondta: elviszlek, elragadlak innen! Megyünk együtt a világ végéig, ahogy valaha akartad, emlékszel rá?

Zalár nézte, hogyan fehérük ki keskeny alig nyitott szája közüi a fogsora; hogyan bomladozik sárga-vörös haja, amelyet valaha annyit simogatott. Megsimogatta most is egy kicsit s úgy rémlett neki, mintha villamos szikrák pattognának ki belőle. Már túl volt a találkozás első izgalmán; már a régi halálos megsértődés érzülete volt benne erősebb. Tele volt fájdalommal és engesztelhetetlenséggel. Maga sem tudta mi leli. Bántotta az a gondolat, hogy mind-

ebben van itt most valami érthetetlen, szükségtelen, céltalan és színpadias. Majdnem nyersen vágta oda:

— Szegény Nóra, ezúttal aligha meg nem bánád.

De ha elutasította is a szavával, a szemét nem tudta elfordítani a Szűz-Mária-arcú asszonytól, aki már nem szólt, csak a tekintetével könyörgött, melegített, részegített.

Zalár sokáig nézte és akkor, mintha lassan átalakult volna előtte az az arc. Egyre kisebbé vált, folyvást szelídebb, fájdalmasabb lett; végre egy picit kép volt már az egész; ugyanaz a kis Szűz-Mária-kép, amit ott érzett magánál az Irénke talizmánjában. Úgy vágyott rá, hogy áhítattal, bizalommal szorítsa ajkát arra a csöppecske képre és mintha meg lett volna babonázva, kezdte a fejét lehajtani hozzá, mind közelebb-közelebb.

E pillanatban, amikor még a kerti lombok is remegve fojtottak vissza magokba minden mozdulatot: megzörrent Zalár

mögött a futópaszuly, s halk, szomorú, fájdalmas dal sóhajtott ki belőle:

Messze-messze húz a szivein, napkeletre vágyom;

Ott pihennék piros-fehér rózsalevél-ágyon.

Napnyugaton elsorvadok, elhervadok, érzem.

Nem nyit virág fent a magas, fent a havas bérce.

Zavartan rebbentek szét. Nóra pipacs-vörös lett. Egy pár fekete, szűrő szem tapadt rá mereven s egy sötétbarna arc fordult feléje a paszuly közötti.

— Mit csinálsz itt, Hela? — kérdezte Zalár csudái kozva. Honnan tudod te ezt a dalt?

Hela nem szólt addig, amíg ki nem bújt a sűrű paszuly közötti. Egyik karján kosárka volt, félig megszedve paszulylyal. Lengő járással jött s átlibbent az alacsony ribizke-bokrokon, éppen Nóra elé.

— Irénkétől tanúltam, mondta büszkén s mindjárt elkezdte megint dúdolgatni: »messze-messze, napkeletre vágyom! . . .«

Zalár Nórához fordult. A mi dalunk, mondta. Tudod-e még?

— A mi dalunk, — ismételte Nóra. S

lehangoltan folytatta: és te ezt már itt el mondogattad másnak. De hogy néz ez a leány!

Csakugyan, Helának még az orracimpája is remegett, amikor most hosszasan, kísértetiesen meredt a fehér asszonyra.

— Menj Hela, menj! — szólt Zalár oly hangon, amelyben több volt a kérés, mint a parancs.

Hela szó nélkül fordult meg és csakhamar eltűnt.

Besurrant a konyhába, beosont a szobákba, mindenütt titkolódzva kutatott-keresett, amíg Irénkére rá nem talált. Megérintette a karját s némán intett neki, hogy mondana valamit. Aztán odahajolt a kis leányhoz és suttogva szólott:

— Szivem, kit szeret Hela a világon legjobban?

— Tudom Hela, tudom, engem szeretsz, felelt Irénke barátságos hangon.

— Szivem, kire haragszik Hela a világon legjobban? Folytatta a kérdést, de ő maga felelt magának. A fehér asszonyra, — arra!

Úgy villámlott a szeme, hogy Irénke

megijedt. Hela, mi bajod? kérdezte meglepetten.

Sárdyné jött, Irént szólította. Hela a szájára tette a kezét. Majd azután! Ne most, szívem, mondta.

Azzal kilibbent, mint a lepke. Odakint elkezdte dúdolni szöveg nélkül a Nóra meg a Zalár dalát és megcsikorgatta hozzá a fogát.

Iréнке nem értette. Bámulva nézett utána.

Az urak ezalatt egy kis hazai *csöndest* játszottak a Sárdy papa dohányzójában, ahol e pillanatban harapni lehetett a füstöt. Jófajta verpeléti meg csetneki keverék sistergett a pipákban; Bakányi meg Csigolya nem győzte dicsérni. Sárdy szivarozott, hogy Bakányinét ingerelje vele. A kitűnő asszonyosság csak rövid idő óta hagyta volt el a szivarozást, amióta háziorvosa azt állította, hogy az arcán jelentkező bibircsók a nikotintól még jobban szaporodnak. Ez ugyan nem volt igaz, de hát Bakányi Pali összetett kézzel kérte az orvost, hogy

fogja rá, mert különben egész nap szivarozik az asszony!

A gömbölyű hölgy maga is kártyázott, még pedig azzal a kiváltsággal, hogy öneki szabad csalni, ha tud. így aztán óvatoságból soha se engedték, hogy oszson. Dévér vállalta el helyette egyszersmindenkorra ezt a feladatot.

Dévér volt különben a Bakányiné *ostorhegyese*. (Ostorhegyes a ferbli játékban az, aki a játszmában utolsóelőtti; ennek kerülhet a játék esetleg legtöbbe, mielőtt még egy szót is szólhatott volna.) Ő Ült a nagyhangú asszonyság balján. Ha ő nagysága megbokrosodott, — ezt az imparlamentáris kifejezést egyedül csak Csigolya Muki használhatta a közel rokonság révén, — akkor *végigkóstáltatla* az egész társaságot *blindre*, de ő maga mindig *hozta* ilyenkor a betétet, amit Dévér nagyon eredetinek talált.

— Ez a kártya öt pengő, — szólott nagyhangon a természetes hölgy és amikor Dévér, az ő angolos formáihoz híven, nyu-

godtan azt mondta: megadom, akkor, mint-hogy ő maga sosem osztott, oda intette neki a negyedik kártyát ingyen.

Eközben a többi, aki a borsos *vizit* és *beszszert* már megadta, sőt a kisebb *kostától* sem riadt vissza: mind megfutott. Bakányiné maga maradt Dévérrel. A hidegvérű férfiú megnézte a kártyáját s várt egy pillanatig. Aztán azt mondta: hívok... De nem fejezhette be. Bakányiné közbevágott: osztozzunk Dévér, osztozzunk! Dévér azzal a bizonyos nagy pislantással jelezte, hogy igenis, ő beleegyezik, ő nagysága besöpörte a kasszát s elkezdte a pénzt szétválogatni. Ez az enyém, ez a magáé; ez az enyém, ez a ma . . .

— Csalsz, vágott közbe az ura diadallal. Tízest adj Dévérnek is.

— Mit? tízest? az egész kasszában egyetlen tizes sincs. Nyomorúlt egy kassza!... Ember, hogy merészeltél gyanúsítani?!

Úgy állott föl, szikrázó szemmel, mintha párbajra akarta volna hívni az urát. Bakányi alázatos arcot vágott s kivett a maga

pénzéből egy tízest. Odatette az aszszony elé.

— Bocsánat, talán ezt a tízest láttam.

— Vagy úgy, az már más, — szolt a derék nő lecsillapodva, miközben az ura tízesét elsülyesztette.

Az urak kacagtak s a szobaleány kétszer is jelentette, hogy kész a vacsora, de nem hallották. Bakányiné vette észre, hogy ott ácsorog az ajtóban az istenadta. Tudta a maga háztartásából, hogy mit jelent az ilyesmi. Lärmásan kezdett vezényelni. Menjünk vacsoráim, menjünk!

Vacsora alatt folyvást húzta a cigány az előszobában.

A Fátyol-fiúk bandája volt az. Abból a régi fajtából, amely nem tudott még máshoz, csak a magyar sziveket remegtető s vidító dallamokhoz. Közte volt Fátyol Károly, a híres kisbögős; a legragyásabb, de legézbontóbb cigány. Akinek a kezében lelke született a szárazfának; sírt, zúgott, jajgatott, panaszkodott és regélt a gordonkája. Jöttek a hangok az égből,

mintha a nefelejtsmezők felől szálló fehér galamb szárnyzuhogtatásába az erdők fülemiléje csattogta volna bele az álmok dalát. Jöttek a hangok a pokolból; mintha vérző szivekből folyó lávaáradat sisteregné ki a leküzdhetetlen érzések hevét. Soha szép asszony annyi könnyet nem fakasztott férfiszemekből, mint Fátyol Károly; de soha szép asszony annyi csókot sem kapott, amennyit ez a keshedt képű cigány azoktól, akiknek a beteg szívét gyógyítgatta, vagy még betegebbé tette. A csikósnoták megszelidíthetetlen vad madara volt Fátyol Károly. Amíg a vidám asztalok körüi nagy volt a lárma, az élénkség, addig csak megszokott bújni a banda közt, szinte szótlanul. Az ő szerepe ott kezdődött, amikor a mulató szivek kezdtek megtelni azzal a jóleső fájással, amit csak azok érezhetnek, akiknek emlékeik vannak; borongó vagy édes emlékeik, amik azért mégis szomorúak, mert már csak emlékek. De ezt a fájást ösmeri az is, akinek reménytelen vágy égeti a lelkét.

A nagy zajban, amit főképen Szikra Pista meg Bakányiné művelt, senkisémet vette észre, hogy valaki a cigányok közé furakodik, mint az árnyékruhába öltözött boszorka, s csak úgy, a nézésével, kibabonázza onnan a kisbögőst.

Pistuka elemében volt, mert az egyik oldalon ő került Nóra mellé. A másik oldalt Sárdy a világért sem engedte volna át másnak. Észrevette ezt Tera mama s ravasz mosolylyal küldte oda hamarosan a kiszolgált kapitányt. Most egyétek meg egymást, mondta magában jókedvűen.

Zalár Irénkének jutott. Bakányiné ma estére végkép rátette Dévérre a kezét. Az asztalfőről kiabált át Sárdyra: vigyázzon szomszéd arra a katonára; ha nagyokat mond, csípjen rajta egyet.

A volt kapitány váltig esküdözött, hogy mindig az ilyen sárga hajért bomlott. S belefogott abba, amit minden kínálkozó alkalommal be szokott adni a társaságnak, hogy minő jövendőt mondott neki egyszer egy cigányasszony. A jóslat szerint három

nagy bolondot kell elkövetnie, akár akarja, akár sem. Ez fátum, amit nem lehet kikerülni. Kettőt már elkövetett; az egyik az volt, hogy egyetlenegy kártyára föltette a vagyonát s elvesztette. Ami megmaradt, az csak annyi, hogy elég lesz egy valamirevaló temetésre. A másik nagy bolondság akkor történt vele, amikor ott hagyta a gyöngyéletet. Azóta már legalább is ezredes lehetne. A harmadik még csak következik; de ő érzi, hogy az lesz a legnagyobb; abba oszt' mindjárt bele is vész, el is pusztúl, akárki meglássa.

Minthogy a többi mind tudta már ezt, Pistuka tulajdonképen csak Nórának beszélt. Nagy fejét egyik oldalról a másikra billentve alábbhagyott lassan a hanggal s olvadó tekintettel súgdosott valamit az aranyhajú nőnek.

Sárdyt boszantotta a dolog. Majd befűtök én neked mindjárt, gondolta s Bakányinéhoz fordult. Igen ám, kérem, de azt még nem tudják, mi lett a jóslás vége. Az a cigányasszony emléket vitt magával

Pistákétől. Azóta se tudja az öreg, hányat ütött az óra.

— Bocsánat, az az órahistoria egészen másképp történt. Te rossznyelvű vagy, Tamás, vágott közbe Pistuka röstelkedve.

Bakányiné kétértelműen mosolygott. Ejnye-ejnye, mondta. Ki hitte volna, lám!

Sárdy mama a legparányibb pikáns szabadságot sem szívelte, kivált ha a leánya közel volt. Intett Zalárnak, aki már tudta, mit jelent az. Kiszólt a banda primásához. Küldjétek be Károlyt. (Ez az egy tud most ide síri csöndességet varázsolni.)

Bakányiné meghallotta s maga rendelkezett. mint aki otthon van. Valami szépet, valami nagyon szépet Károly. Valamit, ami új, amit még soha sem hallottunk.

Fátyol Károly rátette vonóját a kisbőgő húrjára s el kezdett játszani. Olyat, amiben kimondhatatlan epedés volt; ami belenyilalt minden hangjával az ember leikébe. Szomorú és fájdalmas dallam volt az; jött a pusztákról, amelyeknek nincs végök sehohsem, csak úgy belesza-

kadnak valahol az égbe; ment a bércek irányába, ahol a visszhang a hólepte csúcsokig vitte el magával, bágyadtan, kimerülve, mégis fel-felujongva.

Nem volt senki, aki el ne komolyodott volna a hallatára. Nem volt senki, aki meg merte volna most kérdezni: mi ez. Pedig hárman is voltak, akik tudták. De akik így sohasem hallották. Ilyen édesen, ilyen bűbajosán, ilyen ércetolvasztó forrósággal.

Nóra úgy nézett el a messzeségbe keresztül a falon, elboruló arccal, mintha félne valamitől, talán egy szellemország-tól, amit csak ő lát.

Zalár a fehér abroszra meredt, s a bele-szőtt fehér virágok láttára a virágtalan havas bércek jutottak eszébe.

Iréнке nem merte a szemét fölemelni, de a szíve legfenekén titokban zokogott. Hisz' ez a Jenő dala s ezt ezen a kerek nagyvilágon ökívuile senki más nem tudja.

Csak ő, meg Hela, — akiről nem is sejtette, hogy e pillanatban odakint a banda

közt leskelődik, hallgatózik; hallgatja, úgy játsza-e Fátyol Károly a Zalár dalát, ahogyan ő tanította; és közben nézi az aranyhajú asszony fehér arcát, vadul, gyűlölettel.

Belzebub

Elmúlt egy hét s Zalárt egyszer sem látták ezalatt a csellőiek.

A kondori puszta ura eltűnt. Tera mama aggodalmasan mondogatta: bizonyosan beteg.

Annál gyanúsabb volt a dolog, mert Hela is elmaradt. Ha Zalárnak akármilyen baja volt, a cigányleányt nem lehetett elvinni a küszöbe elől. Arra a hírre, hogy Zalár beteg, Hela tán a világ végéről is előkerült volna. Akármerre bolyongott, ezt az egyet megtudta mindig. Talán a vándorfelhőket kérdezte meg, vagy bűbájos jelekből olvasott, ahogy Fáraó leányai tudnak.

Ha az egész házon nem vett volna erőt a

nyugtalanság, könnyen észrevehette volna valaki, hogy a legnyugtalanabb Nóra, pedig mesterien adta folyvást a jókedvűt. Még Irénke sem volt olyan türelmetlen, mint ő. A szegény kis leány csak búsult. Csöndes szomorúsága kivált olyankor vett erőt rajta, ha este magára maradt Nórával. Az aranyhajú asszony ilyenkor különös történeteket beszélt neki, hogy szórakoztassa. Hasonlítottak ezek a történetek az ezeregyéjszakai mesékhez, annyi volt bennök a misztikus, a lázas, a hihetetlen, pedig látszott az asszonyon s ki lehetett a hangjából érezni, hogy nem csupán mesél; hogy mindabban, amit mond, van igazság, ámbár van képzelet is bőven. Hanem azt már a lélektan nagymesterei sem tudták volna megállapítani, hogy hol kezdődik a mese és hol végződik a valóság.

Volt Nórának egy barátnője, aki jóformán sohasem hiányzott elbeszéléseiből. Valami Helén, aki nagyon érdekes, és nagyon szeszélyes asszony lehetett; akinek az egész élete egy szakadatlan rejtelem

volt; aki csudálatos varázslata alatt állott egy férfinak s ezt a férfit úgy emlegette Nóra, mint a megrontás szellemét, aki maga a sátán, maga Belzebub.

A csöndes éjszakák magányában titkos szorongással, megremegtető félelemmel hallgatta Irén a fantasztikus történeteket az ördögről meg Helénről, az ördög jegyeséről.

Ott állottak ketten a nyitott ablaknál, s a kerten végigrezgő holdfényben olyanok voltak, mint fehér szellemek.

Már nem mondta Nórának Irén: »Olyan vagy, mint egy Szűz-Mária-kép.« Már csak félénken hallgatta és rá sem mert tekinteni, mert a mesélő asszony szemében ijesztő fényt látott, ami megdelejezte.

— Ha te ösmerted volna Helént, mondta Nóra, épp úgy megszeretted volna, ahogy engem. Szívében forró vágyak égtek, amelyek soha, de soha nem teljesülhettek. Az ő vágyainak nem voltak nevek, de éppen azért lehetett kimondhatatlan boldogság: álmodozni rólok. Hisz' csak az

álomképekben valósulhattak meg. Nem volt szárnya és mégis röpült; — megfoghatatlanul és hihetetlenül. Röptében, amint a lelke vitte, szivárványos és mégis sötét felhőkbe burkolt világokat látott, amelyekről ének- és jajszó hangzott feléje egyszerre. S ha egy-egy ilyen álomvilághoz közel suhant: átváltozott a szivárvány tűzkohóvá, ahol olvasztott érc sistergett s a kohót fekete kőszénfüst vette körül.

Hatalmas, örült, boldogtalan képzelő ereje volt Helénnek. Ez boldogította s ez tette ugyanabban a pillanatban mindenkinél szerencsétlenebbé. Érezte, tudta, hogy őt soha meg nem értheti senki. Hisz' minden elme elmaradt mögötte. Abban a percben, amint valami formában megnyílni látta maga előtt a menyországot: önkényt zuhant alá a pokolba. Mert a *vágyban* érezte egyesegyedül a legnagyobb örömet; hogy is akarhatta volna hát a *beteljesülést* .valaha?!

És mert a teljes, korlátlan szabadságra is csak vágyani akart: rabszolgájává lett

egy embernek, aki verte a szemével, verte az akaratával és tán megverte volna korbáccsal is, ha egyszer megkísérli Helén, hogy föllázad ellene. Helén csak úgy nevezte őt: Belzebúb. A hatalma miatt, ami nem eredt az égből. A szívtelensége miatt, amivel össze tudta törni, megtudta alázni mindig az ő rabját.

Ah én ösmertem ezt a Belzebúbot! Milyen hideg és számító ész volt mindenkor; hogy kellett tőle félni és reszketni; — és rossznak kellett lenni miatta, — rossznak! rossznak!!

Helén sem maradhatott meg jónak. De bűnös, átkozott gyönyöre volt abban, hogy íme, mily véghetetlenül tud most epedni azért, hogy megszabadúljon ettől az embertől. És csapongó, mindent kicsiny lő elméjében megvillant az a gondolat, hogy játszani fog a szenvedéssel; magába őrjíti a sátánt és akkor egymást kínozzák elérhetetlen vágyak gyújtásával, amelyektől megdermed a velő az ember csontjaiban.»

Irén fázott a lázas meséktől és mégis

ügy tudta szánni barátnőjét, akinek szinte elfuladt a hangja és kiszáradt a torka, amikor ezekről a dolgokról beszélt az éj csöndjében.

Mégis csak jobb volt nappal. Akkor, ha csak lehetett, kikocsikáztak. Többnyire Sárdyval. Az öreg maga hajtotta olyankor a Gidrán-csikókat. Kimentek a pusztára, amerre Nóra kívánta. Előbb oda, ahol az a veszedelmes kaland történt a törpe gulyás bikájával; aztán a zombikos mellett égé* szén a kondori pusztára vezető útig. Nórá* nak tízszer is a nyelvén volt már, hogy azt mondja Sárdynak: hajtson *arra*. De nem volt bátorsága Irén előtt. Hát csak azt kérte, követelte, hogy ereszse neki Tamás a csikókat. Az őszeleji melegben fölséges volt az, ahogy a pusztai szél ilyenkor szemközt kapta őket. Az aranyos konty egy-egy hullámos fonata elszabadult, azt úgy lengette a szél, mint az árvalányhajból kötött bokrétát.

Sárdy nem győzött hátra pislogni. Vagy legalább az asszony árnyékát nézte, amint

a puszta gyepén tovasurrant a robogó kocsival. Senki sem sejtette közülök, hogy a kondori pusztáról messzelátóval nézi valaki őket. Zalár fölfedezte, hogy egyik ablakából jó messzelátóval éppen oda látni a csellói tanyára. A Gidránok a Nóra kedvéért úgy robogtak, hogy Gyurka kocsis így szólott magában: »nem tom, mi ütött a gazdámhoz; ha én nyúznám így a lovát, menten agyoncsapna.« De ebben a rohanásban is csak oda fordult Nóra a kondori nagy fák felé. Zalárnak úgy rémlett néha, mintha éppen a szemébe nézne az asszony. Ilyenkor lekapta a messzelátót s elrejtette, mintha attól tartana, hogy tetten érik.

A nyolcadik napon már magánkívül volt Nóra. Sárdyt aznap éppen nagyon elfoglalta a gazdaság. Irén fejfájásról panaszkodott. Csak Pistuka volt vidám. Előállott kétkerekű Szent László-szekerével s hóbortosán, tréfásan hívta Nórát, hogy tartson vele. Az aranyhajú asszony egy pillanatig sem gondolkodott, odaült a volt kapitány mellé.

Pistuka elképedt, kimeresztette a szemét s aztán kurjantva, mintha lakodalomra menne, nagyot csördített ostorával a levegőbe.

Úgy robogtak ki, mint a szélvész.

— Mondaná most az öreg, hogy »ló-csiszár«! — szólott, nagyot kacsintva Nóra felé. Széles ábrázattal vigyorgott rá s folytatta: kérem, hiába, mert egyik sem tud a lóval bánni; végre is az ebadta nem püspök, mit kíméljem? de ezt nem jó volna azért megijeszteni; — nagyon vad még.

Gyönyörű koromfekete állat volt a tályiga elé fogva. Nóra csak most vette jobban szemügyre. Lengő sörénye olyan volt, mintha ki lett volna sütve göndörre. Tüzet fújt minden lélekzetvételével. Lába alig érte a földet. Szinte kékesen fénylett sötét szőre, mint a holló tolla. Röpítette magával a kis járművet, mint a pelyhet. Ha nem a Szikra Pista kezében van a gyeplő, elragad föltétlenül.

Valami kis hibát vett észre a kapitány

a kantáron, nagy hőköléssel állította meg a lóvavérű lovat s leszállóit, hogy a szer* számot megigazítsa.

— Kérem, nagyságos asszony, fogja meg egy percre a gyeplőt, — mondta, — csak tartsa erősen, egy pillanat alatt rendet csinálók én.

— Felséges állat. Hogy hívják? — kérdezte Nóra, a kondori tanya felé me* rengve.

A volt kapitány nem felelt mindjárt. A Tó nyugtalankodott s így ő azzal volt elfoglalva, hogy elibe állva, lecsöndesítse. Amikor elkészült, visszaindult a talyiga felé, aközben felelt Nórának: — Ezt? ez ugyan rászolgál a nevére: Belzebúbnak hívják.

Ebben a pillanatban csak azt látta Pistuka, hogy az arany hajú asszony elváltoztatja a színét. Aztán hallotta, hogy fölsikolt, mintha tarantella csípte volna meg. És mintha megörült volna, kapja az ostort és böszén, hirtelen, végigver a feketé sárkányon, amely egyetlen szökéssel

elkapja a talyigáts hortyogva, vérbe borult szemmel rohan bele a pusztaságba, egyenesen neki a kondori útnak, asszonyostól.

Szikra Pista státuát állva meresztette a szemét, de hangot nem tudott adni. Annyi esze volt, hogy hiába nem futott versenyt a táltossal. De végre mégis csak elkezdett lassan, tanácstalanúl, ösztönszerűleg kocogni abba az irányba, amelyben a fehér asszonyt ragadta a sárkányok fajzatja. Majd azt is meggondolta, egyet fordult és buksi nagy fejét lóbálva iramodott vissza a tanya felé. Most már legalább tudta, hogy mit csinál. Nyergei és lóháton száguldja be a pusztát, amíg a szépséges szépség holttetemére rá nem akad valahol a nagy zsombikos szélén.

A fekete ördög pedig azalatt vaktában beletalált a kondori útba s azon rohant tovább, mint a villámvonat. Az pedig egy pusztai, síma gyepút volt, egyetlen kátyú nélkül; még készakarva sem lehetett volna feldőlni rajta a gyorsaság miatt, hacsak hirtelen nem kanyarodik a ló.

De nem kanyarodott. Hanem amint elsötétült szemmel ment neki vakon a Zalár tanyájának: a borzasztó iramtól erős orrvérzést kapott s attól elkezdett lassankint hortyogni, fuladozni. Magától is lassította már a rohanását. A tanyára már szinte támolyogva, megrokkanva ért be.

Zalár a tehetetlenség iszonyatával nézte végig ezt a pokoli hajszát s amint a talyiga az udvarra begördült, rohant az asszonyhoz.

Nóra halálsápadtan esett össze, amikor Zalár leemelte. Bevitték a szobába. De ott fülledt volt a levegő. Kisiettek vele a kertbe, ott élesztgették, dédelgették, amíg nagysokára magához tért.

Elől a kertben kevés volt az árnyék, pedig az asszony nem bírta most a napot. Zalár fölkapta, mint a gyermeket s vitte befelé, mintha kincset lopott volna s most annak keresne rejtekhelyét. Ösztönszerűleg ment a két sötét fenyőfáig, ahol a hűvös gyepadok voltak s ahol egy nagy mohos kőszikla nehezedett két kihült szív fölé.

Édes!

A fenyőfák környéke csendes volt és elhagyatott; mindössze egy kis csettegő madár rebbent egyik bokorról a másikra s élénk fekete szemével kíváncsian figyelte, hogy ugyan mi történt itt most. Valahonnan vadmenta illatát hozta a szellő; a fenyők sötétlő aljában mintha tömjénes templomi levegő hullámzott volna attól.

Zalár még akkor is félig átölelve tartotta Nórát, amikor a gyepadra leültette. Az aranyhajú asszony már magához tért, de még remegett. Belekapaszkodott Zalárba, átfogta a nyakát mindakét karjával s szépege monda: «ne eressz el most, édes; ne!»

Kimondhatatlanul gyöngének és szenvedőnek látszott. Zalár hasogató fájdalmat érzett a lelke mélyén, a mint rátapadt a szeme. Hányszor ölelte így valaha, amikor szótlanul a nagy boldogságban beérték azzal, hogy egymás lehetőségét érezték hosszú éjszakákon S aki most itt van, azt negyed-

fél év jóvá nem tehető gyötrelmei választják el tőle.

Nóra megérezte, hogy Zalár a múlt idők viharait éli őt megint. Bágyadt hangon, amelyben mintha egy haldoklónak a bocsánatkérése lett volna, kérdezte:

— Gyűlölsz engem, Jenő?

Néhány nappal ezelőtt még a szemébe vágta, hogy »szeretsz, azért siettel hozám 1« .. . Most oda volt minden büszkesége, minden önbizalma; most félénken és alázatosan szólt és látszott arcán a szorongás, amivel Zalár válaszát várta.

»Milyenszép, milyen szép!« — ismételte magában Zalár ezalatt, mintha lelkében ez a gondolat százszoros visszhanggal sokszorozódott volna meg. S anélkül, hogy megtudta volna magyarázni az okát, összehasonlította Nórát Irénkével, aki mellett mindig felüdült, holott ez itt, mintha minden tekintetével ólomnehézzé, akaratnélkülivé próbálná tenni, úgy hatott rá.

Megszokta valamikor, hogy nagyon odaadó, nagyon jó legyen az asszonyához;

hiába, a régi varázserő, ami abból az aranyhajból delejes árammal sugárzott ki, nem múlt el még ma sem. De most egy jóságos kis szentnek a talizmánja védi a bűbáj ellen.

Amint ez átvillant az agyán, nem állhatta meg, hogy futó, kissé keserű mosollyal ne fejezze ki önmaga előtt a bizalmatlanságát az ördögűző talizmánok iránt.

Én gyűlöllek?! felelt Nórának, csudálkozó hangon. De maga is megdöbbsent attól, ahogy az én-t hangsúlyozta. Ő kérdezte aztán az asszonyt: mi történt veled? Hogy kerültél ide? Mit jelent ez az őrült hajsza, amely gyászos végű is lehetett volna?

A kis őszi csettegő madár oda rebbent egészen melléjük, úgy hallgatódzott. A feketezőld fenyők mintha még lejobb borúltak volna; alattok a tér átváltozott titkos, homályos fülkévé; s mintha a gveppad, ahol ültek, gyóntatószék lett volna.

Nóra odasimúlt Jenőhöz s hízelt, megvesztegető duruzsolással kezdett neki könyörögni halkán, szemérmesen. Csókolj

meg Jenő, — csak egyszer csókolj meg — édes! Hát ki bírod állani, hogy egy szavad sincs, amikor itt van az asszonyod és beléd akar olvadni egészen? A kutyád akar lenni, aki csak egyet tud már: neked engedelmeskedni! Uram! csókolj meg egyetlen egyszer, valahára.

Ahogy beszélt, úgy kúszott följebb-
följebb, közelebb a Zalár arcához; könyör-
gött a szava, de követelt a szeme és
zsarnokoskodott a mozdulata.

Zalárnak még a lelke is elzsibbadt. Valami bizonytalan vágyat érzett arra, hogy fölugorjon és elsiessen innen. Ügy vert a szive, hogy szinte már fájt. Ez az egyetlenegy lény volt a világon, akivel szemben sohasem tudott erős lenni; most is érezte, hogyan fut végig minden porcikáján az az égető vágy, hogy legyen hát úgy, ahogy Nóra akarja. Szegény kis talizmán, — gondolta, — még sincs elég hatalmad, íme. S a Szaharában tikkadók szomjúságával forrasztotta ajkát az asszonyéra, aki e pillanatban megint az övé volt.

Mintha egy nagy madár suhogva szállt volna, el a fenyő tetejéről, úgy rezdültek meg odafönt a túleveles sűrű gályák.

Nóra megigazgatta aranyhaját, amely majdnem széthullott a heves ölekezés alatt. Már nem félt. Már nem volt sápadt. Már nem könyörgött. A régi Nóra volt már; a gyermekes, bohó, követelő, elkényeztetett.

Mintha a pokol sohasem is állott volna közénk, úgy simogatta m indakét kezével Zalár arcát. Uram, mondta bizalmas simúlással, te erős vagy, férfi vagy, hatalmas vagy, jó vagy. Eltudnád-e tiporni az olyan kis istenbogarát, amilyen én vagyok? Már nincs többé köztünk semmi, senki. Nem vehet el tetőled ezentúl még a halál sem, mert te utánam jönnél a halálba, érzed-e? Nóra a tied, édes! Sohasem volt a másé. soha! Ó Jenő, hidd el nekem, a mindenható istenre kérlek! Én a te Nórád voltam mindig; csak a tied! te utánad sírtam a messzeségben, azért imádkoztam, hogy itt legyek mégegyszer a te öledben;

innen engem már el nem téphet senki ebben az életben.

Elfojtott hangon folytatta: — A báró nincs már, Jenő! És teneked sem lehetek többé átkod. Üdvösségem, hihetsz-e nekem, a te hű Nórának?... Ó, hogy reszketek az örömtől, hogy megválthatom neked végre az igazat.

Odahajolt egészen Zalárhoz nagy titkával. Belecsókolta a fölébe vallomását. Soha Jenő, soha *azóta* . . . tudod?! Vérpirosán ölelte meg Zalárt és átfonta a nyakát szorosán, szerelmesen, szégyenlősen.

Zalár letépte magáról az ölelő karokat, belenézett az asszony arcába s leírhatatlan keverékével az örömnnek s a rettegésnek, hogy hátha nem jól hallott, vadúl követelte: »mondj ezt még egyszer, Nóra!«

Az aranyhajú asszony könnyes szemmel, remegve emelte jobb kezét az égre, úgy esküdött: *soha!* És megrázta hozzá a fejét.

Az udvar felől lárma hallatszott. Vágatva robogott be valaki lóháton.

Nóra összerezzen. Főllállott s arra

nézett, mintha a lombokon át is látni tudott volna. Szeme a nagy sziklatömbön akadt meg, amelyen a szívet remegtető fölírás feketéllett: *Édes*.

Megfogta a Zalár kezét s érzelmesen mutatott oda, arra a régóta beszélő néma szóra.

Zalárt pedig az a szó most nem lágyította el, hanem kijózanította. Akik a beszédkő alatt feküsznek, azok közül az egyiknek meg kellett a másikért halnia.

— Hol vannak? az istenért, hol vannak? I kérdezte valaki a bokrok közt csörtetve.

— Ez a Pistuka hangja, mondta Zalár. El ne árúid magadat; mondd, hogy tréfa volt az egész s magad sem hitted, hogy ilyen baj lesz a lóval. Most vele kell menned; isten ments, hogy Sárdyék valamit sejtсенek.

Úgy néztek össze, mint bűntársak.

Negyedóra múlva Nóra a Zalár kocsiján útban volt Szikra Pistával Cselló felé.

Az ex-kapitány majd megbolondúlt örömében, hogy semmi baja sincs a szép asszonynak.

— Micsoda remek nő! Milyen felséges asszonyt Újongott. Íme, egyetlen hajtással tönkre tett egy lovat! Maga az én eszményem, bálványom, Nóra nagvsám!

Zalár megvárta, amíg a kocsi kiért a nagy pusztára s akkor zúgó fejjel sietett be a szobájába.

Asztala előtt megrezzenve állt meg. Egy kis ezüstlemez volt ott, üveggel leborítva. A finom üveg alatt az a bizonyos négylevelű lóhere, meg a kis Szűz Mária-kép.

— Az Irénke talizmánja! — mormolta Zalár, borúsán nézve maga elé. Eszerint nem volt nálam az imént. Itt feledtem.

A nagy fenyőfák egyikéről ugyan e pillanatban szállott le Hela, akrobatákhoz illő ügyességgel és gyorsasággal.

Sápadt volt s a szeme nedves fényben égett. Zihálva vett lélekzetet Végigოსont a kerten, kisurrant a kondori tanyáról s elkezdett futni a végtelennek látszó pusztán, kelet felé.

A nap közel volt már nyugaton ahhoz, hogy eltűnjék a pirosszegélyű felhők között.

Tündér Ilonánál

Fúj a pusztai szél. A föld sötét, holdvilág pedig nincs még. Csak a csillag ragyog, de attól nem tud megfényesedni az égbolt, mert a csillag ragyogását el-elfogja az egymást kergető felhő.

Az őszi éjszakának ezek a vándorfelhők megannyi fekete szárnyai. Tova suhannak, nesz nélkül, mintha óriás baglyok szel-desnék keresztül-kasúl a levegőt. Valahonnan, a magas messzeségből, recsegő érdes hang hallik néha: »kvakk! — kvakk!« — Kósza gém tévelyeg arra. Talán fölverte nyugvásából a lápi róka s most új tanyát keres; — szólítja társait: »merre vagytok? kvakk!«

A gém egyre távolabbról üzenet vissza. A pusztai szél csak fúj; egykedvűen, hal-kan dudorászgat.

Az égen kevés a csillag. Ami van is, mintha sűrű fátylon keresztül derengene. Egyetlen egy pont fénylik élénken. Az is idelent van a földön. Aki messziről nézi, azt hiszi, pásztortűz.

Túl a kondori pusztán, ahol kezdődik a nagyéri rétség (folytatása a Szivárgónak), a sík gyepes területen mintha sáncot vontak volna egy helyen félkörben. Feketén emelkedik egymás mellett a sánctöltés vonala. Amint a szél közéje csápot, furcsa pattogást hallani, mintha vitorlát vagy zászlót rángatna, püfölne a légáramlás. Sátrak vannak ott; azokon pattog a vászon. A sátrak mögött rozoga szekerek. A szekereken túl prűszkölő gebék, kipányvázva. A sátrak előtt az éjjeli tűz. Annak a lobbogása látszik el messzire.

A tűz körüi árnyékalakok guggolnak. Mindegyiknek hosszú fanyárs van a kezében; valamit forgatnak a láng fölött. Sült tengeri szagát érzi az egyik sátor előtt egy borzas, mezítelen kölyök; arra föltápászkodik s elkezd négykézláb odamászni, ahol a mennyei manna készül.

A legeld gebék felől tilinkó hangjai szálldosnak erre. ösmeretlen dallam; fölfölsíró, majd halk csicsergésbe túladó. Most fújja először és talán utóljára is a mestere.

Még egyszer nem tudná. Csak ahogy ábrándozik, közben eresztgeti ujjá alól a tyütyükélő dalt.

Sátoros cigányok karavánja pihen itt a pusztán.

Egyszerre, nyugöt felől, éles bagolysírás hallik. A pusztai szél bűgva kíséri a szomorú hangot. A tengerisütő cigányok hirtelen elrántják a tűztől a nyársat s rongy-gúnyájokkal leborítják. Arra lekuporodnak azután s villogó, sunyi macskaszemmel lesik: ki mer ide jönni közéjük, az éj magányában.

A bagolysírás elnémúl s éles fütty hasítja meg kétszer egymás után a csöndet. Arra a nyársak előkerülnek megint. Akijön, nem ellenség, azt jelenti az ör sivitó füttye. De azért kíváncsian várják itt mindnyájan, hogy ki az éjjeli vendég.

Néhány pillanat múlva kibontakozik az éj árnyékából valaki, aki a tűz felé tart.

A tengerisütők egyike eldobja a nyársat s fölugrik a földről. Hela! kiáltja indulatosan, s fúj, mint a nekidühödött vadkan.

— Csak lassan Mirkó, lassan! Ne hidd, hogy megijesztesz. Tudom, hogy gyáva vagy, vetette oda a leány félvállról s a többihez fordáit. Itt van Sugár, a vajda?

— A vajda amott fekszik a sátra előtt. Mit akarsz tőle? Mi közünk mi nekünk ezentúl te hozzád? — szólt az egyik marcona alak nyersen.

Mirkó vérszemet kapott. Fölemelt ököllel ment neki Helának. Te mondd, te, hogy gyáva vagyok?! Hát ki maradt melletted utólsónak? Hogy verjen meg a . . .

Nem folytathatta. Olyan pofon csattant el az arcán, hogy egyszerre két helyen is látta a tüzet. Felhördült. A másik két cigány fenyegető arccal közeledett a vakmerő leányhoz.

— Mi az? mit csináltok? — kérdezte ekkor egy komor hang mögöttök. Mind a három cigány egyszerre kezdte a dolgot magyarázni. Helát szidták, aki keresztbe tette mellén a karját s hallgatott.

A vajda melléje lépett

— Miért jöttél? Már senkink sem vagy.

Elhagytál bennünket. Mi közöd ezentúl még hozzánk?

— Szamár vagy, Sugár. Hát nem te adtál el? felelt a leány bátran. Jól tetted! Én nem haragszom érte. Láttam tegnap a jelt az úton; a kék rongydarab a kis fakereszten, amit leszúrtatok a csellói határdombon, megmondta, merre jártok. Hát eljöttem most az anyádhoz, Sugár. Hol az anyád? Tündér Ilona hol van? Ő tudja már, hogy keresem, hogy szükségem van rá.

Mirkónak még most is csak a maga dolga volt a fejében. Elibe állott Helának. — Úgy-e, — mondta fogcsikorgatva, jobb kisasszonynak lenni?! De megkeserfilőd, te varangyos béka, te!

Újra neki ugrott a leánynak, de most a vajda maga fogta le. — Marha! hát miért nem szúrtad le *akkor!* vagy az úrfit vagy ezt itt; — vagy akár mindakettőt. *Most* ugatsz? *most* óbégatsz? Lódúlj!

A cigánylegény, aki a Szivárgó mellett vissza akarta lopni valamikor Helát, tehe-

tetlen dühében legalább átkozódással próbált könnyíteni magán, ha már a vajda elkergette.

— Az én kezemtől halsz meg; meglásd!

Az egyik sátor alól nyöszörgő, halk hang szólt ki: nem kell bántani a leányt; senki se nyúljon hozzá. Hadd jöjjön csak ide; már régen nézem, hogy fut, hogy majd kiszakad a lelke. Ne bántsátok!

— Hallod? szólt a vajda lecsöndesülve. Az anyám hí. Erigy.

A szél megint belekapaszkodott a sátorokba, amelyek alól kibújtak a lármára a lakók. A vitorlavászon sátorszárnyak egyre remegtek; szinte ziháltak, mintha beteg, fáradt tüdő hörgött volna alattok. A párazstűzet megforgatta, megvájta az erősödő szél; pernyeszaggal telt meg a környék.

Hela odament Tündér Ilona sátra elé. Lehajtotta a fejét s várt.

— Vezess ki, mondta a nyöszörgő hang bágyadtan, de azért parancsolva.

A cigányleány kinyújtotta mindakét

kezét, magához vonta a roskatag alakot s lassan, támogatva vitte a tűz mellé.

Ha a négyezer éves egyiptomi múmiák közül támadt volna föl egy, az sem lehetett volna vénebb, rútabb. A bőr szárazon, ráncosán tapadt csontjaira. Feje alig különbözött a preparált koponyavázaktól. Az aszottság földszínűvé tette. S hozzá vak volt. És mégis volt rajta valami szép, valami megkapó. A haja. Majdnem földig érő galambbősz haj borította a fejét. Olyan volt az, mintha lágyan hullámos ezüstszálak csillogtak volna sűrűn egymás mellett, százezrével, milliójával. Mintha a holdas nyári éjék báránnyelűitől lopta volna a haja fényét. Ezt a rengetegbe omló ősz haját ha fölkapta a szél, úgy lengette, mintha üstökös kévéje úszott volna a fuvalmas űrben.

Egy négylábú, kurta lócát tett le a vajda az anyja mögé. Az öreg nő leereszkedett rá.

— Érzem a tüzet, — mondta, — de nem látom. Már régen nem látok semmit

sem, ami van, csak ami lesz. Ami volt, az meghalt. Ki ösmerte Tündér Ilonát közületek? Meghalt! Csak a haja van meg. A puha, fényes haja. Ha rásüt a nap: csillog. Ha rásüt a hold: csillog. Milyen fekete, hosszú, nehéz!.. . tapintsd meg, simogasd meg leányom.

Megkereste a Hela kezét s végigsimított vele a saját fején, — gyöngéden, önmagának hízelegve; — hivalkodva, gyönyörzettel az arcán, majdnem kacérkodva.

A legelő lovak felől megint megszólalt a tilinkó. Most a szélkiáltó hangját utánozta, búsan, elhalóan. A messze mocsár felől válasz jött rá: » *Pő-li!* » Talán csak a visszhang volt; vagy egy igazi szélkiáltó volt, amely árván álmódott a vizek partján.

A százesztendő Tündér Ilona Hela felé fordult. Ámbár nem látta, mégis merőn nézte világtalan szemüregével. Te gyűlölsz valakit, úgy-e? kérdezte vontatott, éneklő hangon.

Hela megrázkódott. Megszorította az öreg nő kezét, de szólani nem tudott.

— Jó, jó! folytatta az ősz csontváz el-tűnődve. A kezeden át érzek és látok. Add csak ide a másikat is. Te nem férfit gyűlölsz, hanem asszonyt. Nem érzem nagyon a szíved dobogását; nem is a szerelem éget téged.

— Mama, segíts! ... szólt Hela titkolódzó suttogással, hogy a közelben ácsorgók ne hallják.

Az agg nő félkörben körüljártatta világtalan szemét.

— Menjetek el mind. Sugár, vajda, vezesd el őket innen. Semmi szükségem rátok.

A puha gyepen nesztelenül vonultak arrább a cigányok. Mirkó meg-megsimogatta sajnó piros arcát, ökölbe szorította a kezét s vak dühében belemarkolt a saját hajába, azt tépte. Az én kezemtől halsz meg, mormolta magában.

— Mama, segíts! — ismételte Hela s lihegve a fölindulástól, leste, hogy mit mond Tündér Ilona, aki vakon is lát.

— Mit segítsek?! Segítsek élni teneked?

vagy segítsek meghalni másnak? Valakit gyűlölsz . . .

— Nagyon! vágott közbe Hela s szinte sustergett ez az egy szó az ajkán.

— Te a mi vérünk vagy. Tudom ki vagy. Eldobtak azok, akikhez tartoztál. A vajda a bűnös, nem te. Én nem haragszom te reád.

Hela leborult a vén cigánynő elé, átfogta a lábát, úgy ismételte sírva: mama! mama!

— Tündér Ilona a te anyád. Jól mondd. Ha nem szültelek is, el nem hagylak. Hallgass ide. A tűznek mi a legnagyobb ellensége? A víz. Akit gyűlölsz, az az égető tűz. Változzál lidércfénynyé; csalogasd be oda az égő tüzet, ahol meg kell neki halni s ahol a lidérc láng mégis tovább libeghet, élhet.

— Nem értelek, hebegte a leány.

— Most még nem, azt tudom. De ha eljön az ideje, mégis úgy lesz, ahogy én mondom neked. Te leszel a lidércfény, ami tovább libeg a vizek fölött.

— Ne fojtsam meg? Ne étessem meg inkább? kérdezte Hela száraz ajakkal, rettentő belső hévvel. Adj valamit mama, add ide a bűbájos port, amitől tíz eszten-deig alszik, aki felszitta és mindent hall, mindent tud azalatt, úgy kínlódik. Vagy add a vipera fogát, hadd karmolom meg vele véletlenül; hadd lássam, hogy esik össze előttem és rágja kínjában a földet! ...

Félrerántotta mellén az inget s oda-szorította az agg nő aszott kezét a keblé-hez. *Ez* nem dobog neked? ?! — mondta elfúladván.

Tündér Ilona megsimogatta a leány szíve táját s mintha látná, gyönyörködve mondta: te szép vagy, nagyon szép vagy; olyan vagy, mintha kőből volnál; még csak egyet tudok, aki ennél is szebb volt valamikor. De az az egy meghalt. Csak a hosszú selymes, lágy haja maradt meg gyönyörűnek, hollófeketének. Tapintsd csak meg . . .

A hold sarlója kibújt a felhők közül;

egy kis derengés ragyogott szét a néma környéken. Az ezüstös égi fény ráesett a vak vénség ősz fejére s elkezdett rajta csillogva táncolni

A rommá vált, elevenhalott Tündér Ilona mellett ott állott Hela, szétnyitott inggel s megmutatta az éjszakának a saját remek kőszobor szépségét, a minél csak ezé a műmiájé volt még szebb valaha.

— Fáradt vagyok, nyöszörgőit kis várta az agg nő. Fázom. Vigyetek el innen. A tűz kialudt, úgy-e? Valahonnan süt mégis, hidegen. Nem bírom ki a holdat. Úgy szí magához, hogy ki fagy belőlem a lélek. Leányom, fektess le.

Hela megborzongott, összehúzta az ingét. Átfogta a roskadozó nőt s lassan vitte vissza a sátorba.

— Mama, suttozta útközben a fülébe, hát semmit sem adsz? semmit?

Tündér Ilona már nem felelt. Mozgott a szája, de nem tudott hangot adni. Teljesen kimerült; — elaludt.

Hela letette csöndesen, gyöngéden, a

fekvő helyére, mint a gyermeket. Aztán kisurrant a sátor alól.

A vajda ott állott megint a kialvó pislogó tűznél. Hela odament hozzá.

— Isten áldjon meg, Sugár, mondta.

A vajda nem fogadta a köszöntést, hanem azt kérdezte: — Hová mégy most? Nem gondoltad meg, hogy jobb vón tán itt maradni? Visszafogadlak, gyere.

Hela megrázta a fejét. Mirkó miatt sem lehet, tudod, 'iszen megölne, véremet inná minél előbb.

A bozontos fejű, zömök cigány közelebb lépett Helához. Bolond vagy, mondta. Ha akarod, megfojtom Mirkót még az éjszaka. Úgy is csak ver vele az ördög, amióta te nem vagy már itt. Iszik és örökké késsel hadonász. Azt fogják hinni, hogy nekem jött megint, mint egyszer nem régen. Beledobjuk aztán a Szivárgóba, vagy elássuk a vadvizek közé, ahol száz esztendő múlva lelik majd meg.

— Nem azt mondom én teneked Sugár, hanem, hogy menjetek innen minél hama-

rább, minél messzebb. Négy csendőr szállt meg ma este Csellón.

— Bizonyosan láttad!? nem hazudol?! kérdezte a vajda, elfojtott, ijedt hangon.

— Minek hazudnám neked? Bánom én azt, hogy ti itt vagytok-e, vagy másutt?! A ti véretek vagytok, hát jó akarok lenni hozzátok. Nincs tovább.

Azzal elosont s eltűnt, mint az árnyék.

A vajda nem állta többé útját.

Hela az éjszaka csöndjében hallotta, hogyan kezdik a cigányok terelgetni a gebéiket; hogyan szedik föl rongyos sátraikat.

— Reggelre messze lesznek innen, susogta önmagának. S megindult vissza, nyugat felé.

Pistukának szerep jut

A Belzebúb-katasztrófa mégis csak fölizgatta Nórát. Amint Zalártól Szikra Pistával hazafele ment Sárdyékhoz, valószínűleg kilelte a hideg. Az ex-kapitány

minden hóbertja sem tudta magához téríteni. Pedig Pistuka ennyit még nem udvarolt nőnek, amióta a csöndes pusztai életbe visszavonúlt. Különben is az egyetlen asszony, akivel szabadszólása szerint társalogni mert, Bakányiné volt. A derék asszonyság nem igen jött zavarba, akár mily vastagon kurizált is neki a *vitéz*. Legfeljebb nagyokat kacagott s azt mondta refrénül: maga számár!

Amígakondori pusztáról Csellőre értek, Pistuka valósággal és félreérthetetlenül szerelmet vallott az aranyhajú nőnek. Nóra alig hallott valamit abból. Keveset felelt az ostóságokra, ezt pedig Pistuka inkább jó jelnek vette, semmint rossznak.

Otthon azután sietett a szép vendég lepihenni.

Iréнке részvétellel és ijedten vállalta magára az ápolás föladatát. Sárdyné pedig intett Pistukának: — Gyere csak, beszédem van veled.

Titkolódzás volt a tekintetében, ami Szikra Pistát ugyancsak kíváncsivá tette.

Alighogy egyedül voltak, így szólt hozzá Sárdyné: — Tudod úgy-e, hogy ennél a háznál nekem van legtöbb eszem? Tulajdonképen én vezetek mindent. Az én tudtom nélkül semmi sincsen. Ezt már megszokhattad. Most hát légy szíves édes rokonunk és engedelmeskedjél nekem vakon, abban a tudatban; hogy nagyon fontos, nagyon életbevágó dologról van szó. Reményiem megtisztelésnek veszed, hogy az uram helyett hozzád fordulok. De lásd, így nem csak kevésbé feltűnő minden, hanem elkerülöm azt, amit szintén elég kényesnek tartok, hogy az én jó, de néha kissé együgyű öregemet már most be kelljen avatnom. Majd eljön az ideje annak is.

Fistukát szinte lesújtotta ez a bevezetés. De egzszersmind föl is emelte. Hajh, milyen érdekes egyéniséggé vált rögtön a saját szemében! Arca nagy komolyságával jelezte, hogy várja a parancsot, mint régente, katona korában.

— Ahhoz, amit én most rád bízok, a

legnagyobb bizalom kell egymás iránt, mindkettőnk részéről, kezdte Sárdyné.

Azalatt, amíg Csellő úrasszonya kitüntető bizalmára méltatja rokonát: nézzünk bele egy-egy szempillantással azokba a rejtelmekbe, melyeket az emberi lélek mindenkor csak magának szeret megtartani; ámikről senki sem szokott beszélni, nyilatkozni s amik csak a tűnődésekben mutatkoznak igazi őszinteségökkel.

Ha Zalár még tovább is írta volna a naplóját, ma este bizonyosan ilyesmiket jegyzett volna bele:

»A sors, úgy látszik, föltette magában, hogy nagy komédiái egyikét játssza el velem. Kezdek hasonlítani a kínai elítélthez, akinek vízbe kell fúlnia s akit mindannyiszor újra lebuktatnak hóhérai, amint egy másodpercre fölszínre kerül.

Nem volna fölöttebb nehéz, úgynevezett kemény férfinak lennem, aki mindennel dacol és mindent maga alá tipor. Az erőt (vagy tán a hiúság e gyöngeségét?) érzem

magamban erre. De mit érnék vele? Azt, hogy megint csak szenvednék s még az a vígasztalásom sem lenne, hogy szenvedésem okát másban keressem, ne önmagamban. A magam ereje (!?) ölne, gyilkolna akkor.

Nóra, ez a titkos, kiszámíthatlan, megösmerhetetlen asszony az én átkom, tudom. De azt is meg kell vallanom önmagámnak, hogy az tfdvösség forrása ő benne van. Az édes mérgek mérge, amitől némelyik megőrül, a másik meghal. Én velem ugyan mindakettő megeshetik még. És lám, ez a gondolat nem ijeszt meg. Kinek tartozom én ma valamivel? Senkim sincsen. Jogom van elpusztulni. Aki a boldogságot hajszolva múlik el: lehet azt elítélni? Az emberek sokszor kimerülnek, elesnek, semmivé válnak a dicsőségért vívott harcaikban; aki célt ér közülök, az fáradt és izzadt homlokára megkapja a babért. De hát van-e méltóbb célja a küzdelemnek annál a boldogságnál, amit a nő adhat? Ebben a boldogságban van az emberi nem egész

élete, jövője. Mit érnének a hősöknek, a költőknek, a föltalálóknak, a szent életűeknek emelt szobrok, ha nem volna szerelem, ami biztosítja az ember szívének nagy lángolását, amelyből az igazi isteni szikra kipattog az utód leikébe. Hisz' a szerelem egyik legszebb szépsége, hogy megmagyarázhatatlan titkos erővel hat az általa támadó új nemzedékre.

Minden, ami tiszta, egészséges öröm, *lehet* igazi cél. S minden ember akkor él legbölcsebben, ha a becsületes örömeiből annyi részt biztosít magának, amennyit csak tud. Nem képzlek ostobábbat, mintha valaki jelszóul mondja ki, végső célú tūzi ki az örömtelen küzdést. Nincs hazugabb frázis, mint az, hogy csak másokért élünk. Azon a szűkkörű kapcsolaton kívül, ami a legszorosabban egymásra utalt emberek közt van s amelyben a szülő a gyermekéért is él: mindenki elsősorban önmagáért küzd, nem másokért. Ez az igazság. A maga boldogságát pedig senki sem keresheti a más érzése szerint. A szenvedélyes vadász

bolyong a rengetegben és sem arról nem bizonyos, nem tépi-e szét valamely vadállat; sem arról, hogy nem zuhan-e le a szirthasadék közé vagy nem téved-e el úgy, hogy ott vész. És az ő bére minden esetben mégis a csudáltalás. Hát én megvetett lehetnék azért, hogy kergetem, lesem a szerelem boldogságát, ami, szerencsétlenségre, énnekem csak a bizonytalan ingó lápokon jelenik meg?

Azt hittem, meggyógyultam. Egy szelíd, édes gyermek volt az orvosom, aki visszacsalogatta számomra az égből azt az elvesztett hitet, amit a férfi az ő asszonya iránt mindig érezni akar; s most eljött megint a régi bűnöm és azt követeli, hogy vétkezzem — ő érte!

Az iszákos, aki minden erejével fölteszi magában, hogy meggyógyúl s lemond a bűnéről: hova jut, ha újra megízleli a gyönyörűséges mérget?! De hát volt-e a világon olyan lelki iszákos, mint én, aki úgy szomjazta volna a mámort, a szerelem mámorát?! S most újra visszaestem; —

az édes, felséges mérget újra megízleltem« . . .

Nórának ezek a gondolatok égtek a lelkében: »Meg vagyok átkozva; egy hajsza az életem; a bizonytalanságok cél nélkül sodornak; de én csak azért is bízom magamban s abban a titkos erőben, amit néha szinte kisugárzani érzek magamból! de aminek sem forrását, sem okát nem ösmerem.

Néha azt hiszem, a világot is meg tudnám hódítani. Néha gyermekes föladatnak látszik előttem, hogy mindent elérjek, amit akarok. Ilyenkor talán nem is egész józan az elmém, úgy tudok dobzódni a bennem rejlő hatalom érzetében. S mégis, elég egy pillanat, hogy megsemmisülve essem össze; hogy a lelkem fenekén fölsikoltok s átkozzam azt a megmérhetetlen gyöngeséget, ami a hatalom érzetének gyors eltűnése után rögtön betölt.

— Átkozok ilyenkor mindent, — és menekülnék az egyetlenhez, akiről tudom, hogy szeretett, A pokol elrabolt tőle engem.

Szeret-e azóta úgy, hogy mégis úgy legyen minden, ahogy én akarom?. . . Talán! — Ma megint éreztem a csókját! És hánytvetett nyomorúlt életem igaz örömei visszatértek emlékezetembe.

Ha őt vissza tudom hódítani, ha ő megmásíthatatlanul az enyém: akkor talán véget ér az átok, a hajsza, a bizonytalanság s az ördög hatalma rajtam.«

*

Pistuka roppant komolysággal lépett ki a Sárdyné szobájából. Egészen át volt szellemülve. Megcsókolta rokona kezét s ünnepélyesen mondta:

— Nem fogsz bennem csalódní, Teréz. Belátom, hogy ezt a föladatot kívülem másra te nem bízhattad volna. Még ma éjjel indulok és sietek vissza, ahogy lehet.

Egy óra múlva Sárdy, aki éppen lefeküdni készült, arra neszeit, hogy egy szekér robog ki az udvarról.

Fogadok, mondta magában, hogy az a gaz Pistuka megint Cégérdre megy s elferblizi az utolsó garasát is. Eh, bánom

is én, tette hozzá ásítva s erszényét az asztalra dobta.

Abból kiesett az a szilvamac, amit a Nóra emlékére őrzött.

— Hm, gondolta Tamás úr, a kemény magvat forgatva ujjai közt, ez a szilva ugyancsak savanyú volt. De az az asszony, aki megtréfált vele, nagyon édes!

Másnap délelőtt újra látták Zalárt a csellőiek. Az első, aki a jól ösmert homokfutó robotására kisietett, Irénke volt.

Zalár azt gondolta, hogy a kis leánytól bizonyára legkönnyebben tudhat meg egyetmást, anélkül, hogy kérdezősködése gyanút keltene s így a megkönnyebbülés örömeivel sietett feléje. Nem nagyon szerette volna, ha az élesszemű Tér a mamával találkozik először.

Irénke félreértette örömét s pirúlva, dobogó szívvel, alig hallhatóan mondta:

— És mégis anyyi ideig el tudott lenni nélkölünk! . . .

— Mi újság? Hogy vannak? kérdezte Zalár, rosszul palástolt türelmetlenséggel.

A leányka tekintete kissé elborult.

— Maga Nóráról szeretne hallani, úgy-e? Hála Istennek, semmi komoly baja. Csak megijedt. Pistuka bácsi elmondta, hogyan történt a szerencsétlenség. De lássa, jó az Isten.

»Jó az Isten! . . .« visszhangzott a Zalár lelkében. Átcikázott agyán, ami tegnap a kondori puszta nagy kertjében történt s lesütötte szemét az ártatlan kis leány előtt, akinek tiszta tekintetét e percben nem bírta kiállani. Úgy érezte, hogy kegyetlenség lenne, ha Irénkét most meg nem vigasztalná. Annyit már tudott, hogy a csellőiek véletlen balesetet látnak a tegnapi veszedelemben s hogy Nóráért nem kell aggódnia. Most hát a látszatért is tehet valamit.

— Én nem csak a vendégükről kérdezősködtem, mondta, hanem mindnyájokról. A barátnéja bizony engem is megijesztett, de ha idejövök, az nem ő miatta van, higgye el.

S hogy bebizonyítsa szavai igazságát,

karját nyújtotta Irénkének és elindult vele a kert felé, mert jövet, a könnyű bricska bakjáról a sövényen át belátott oda s észrevette a veteményes táblák közt Sárdy mamát.

— Jobb, ha a menyecskét nem háborgatjuk most, — magyarázta. Neki legtöbbit érhet e pillanatban a pihenés.

Két perc múlva már egészen elfeledte Irénke azt a nyilaié fájdalmat, amit akkor érzett, amikor az villant meg lelkében, hogy Nóra miatt jött most ide Zalár.

— Hol van a talizmánom, rossz ember? — kérdezte oly hangon, amiben sokkal több volt a kedveskedés, mint a szemrehányás.

— Talán visszakéri? — kérdezte Zalár neheztelve.

— Nem, nem! — csak maradjon magánál, — mondta Irénke, boldog remegéssel a szíve mélyén. Majd egyszer visszakövetelem.

— S ha én nem adnám oda többet?

Zalár maga is megijedt attól, hogy ezt

a kérdést ilyen szelesen kiszalasztotta ajkán. Hisz' ezzel többet mondott, mintsem szabad volt. Nem is értett alatta semmi különöset. Csak elgondolta, hogy most olyan időket él át megint, amikor szüksége volna valami jó szellemre, aki egy kicsit ő helyette is résen legyen.

Jó, hogy Sárdy mama eléjük jött s megjelenésével eloszlatta a leánya zavarát. A szegény gyermek igazán nem tudta, mit válaszoljon; — de abban a tekintetben, amit Zalárra vetett, egy egész imádságos könyv áhítata volt.

— Derék, hogy újra látjuk, Zalár, kezdte a tisztos asszonyság; legalább megkíméli Tamást a levélírástól. Tudja, az uram a világ legrestebb pennaforogatója. Szombaton megint átjönnek Bakányiék; vadászni szeretnének a Szivárgóban, arra kéri magát az asszony, hogy lássa szívesen őket. Csigolya Muki pompás halászlét tud főzni, talán foghatna Gyurgyalag akkora halat.

— Reményilem, a csellőiek is ott lesz-

nek; az én csónakomban Tera néni Irénkével együtt pompásan elfér; Gyurgyalag hajtja a csónakot ...

— És maga lesz a mi vadászunk, vágott közbe Irénke, tapsolva örömeiben.

Zalárnak eszébe jutott Nóra, de nem ronthatta el a kis leány kedvét.

— Természetes, mondta, annyi vidámsággal, amennyi nem is volt most tőle egészen őszinte.

Tera mama tartózkodó álláspontot foglalt el, mint tíz eset közül kilencszer rendesen. — Majd meglássuk, majd meglássuk, ismételte. S aközben szokatlanul komoly vonás jelent meg az arcán. Aki a leikébe látott volna, ezt a gondolatot olvashatta volna benne: — ki tudja, mi minden nem történhetik szombatig, várjunk egyelőre!

Nóra talán megérezte, hogy ki van itt, vagy megsúgta neki valaki. Már jött a széles úton, mely a virágágyak között s a gyümölcsösön keresztül ide vezetett a konyhakertbe. Halvány volt, de azért elég élénk. Kezet nyújtott Zalárnak s el kezdett

neki hálálkodni azért, hogy tegnap úgy ápolta. Aközben elmondta hamarjában, odavetve, az egész balesetet. Zalár megértette, hogy ez az elbeszélés tulajdonképpen ő neki szól. A szemével s az arcjátékával megmagyarázta az aranyhajú asszony. »Jól figyelj minden szavamra s ahhoz alkalmazkodjál, amit én mondok.«

Zalár úgy hallgatta, mint aki érzi bfin-társi mivoltát. De ezt a szövetséget még az élete árán is eltitkolta volna azok előtt, akikhez Nóra most beszélt. Ahogy a fuvolahangú asszonyt nézte, megmagyarázhatatlan szorongás támadt benne. Mi lesz ennek a vége? Ez a tétova kérdés zaklatta, anélkül, hogy feleletet bírt volna adni önmagának. A megkísértetés legnehezebb pillanatában nem volt elég erős és most késő a védekezés. Mitől is védekeznék? Attól, hogy a *legédesebb* valahogy az övé ne legyen többet? Nem lenne emberi, nem lenne józan, ha csak meg is próbálná a tegnapi nap után. Még férfias sem lenne. Igen, ha mindjárt, az első percben örökre

elfordult volna szomorú és mégis gyönyörű emlékeinek e bűbajos kísértetétől. Csakhogy nem ezt tette. Az első pillanattól kezdve ingadozott, mint akinek nemcsak ereje nincs, hanem inkább titkos óhaja az, hogy bárcsak ne bírna vágyaival.

És most úgy halad tovább bizonytalan útján, mint az ingó láp süppedő felületén szokott, a Szivárgóban, ahol megállni nem szabad, mert a vízinövények összefonódott vékony gyökerei mindenütt leszakadhatnak alatta s akkor elnyelné a mélység, összeborúlna fölötte a láp s csak egy megszűkülte lék mutatná ideig-óráig, hogy hová lépett utoljára az ingovány félelmes területén.

Az őszi nap hiába ragyogott remek halványsárga világításával. A felhők, amelyek az ég aljáról lassan emelkedtek ki: bozontos fejöket egymásnak feszítve, elfogták apránként az ég kékségét, mintha az elmúlt nyár utolsó viharát hoznák vissza magokkal még egyszer.

Egy pillanatig arra gondolt Zalár, hogy

minden erejét összeszedi és csakugyan nem jön ide többet. Eltűnik, elutazik; senkinek sem mondja meg, hova megy, mikor jön. Menekül Nóra elől; vagy még igazabban: menekül saját maga elől. És aztán, hogy már látta is magát, mint Ahasverust: elrémült a roppant egyedülség képzeletétől. Átélni még egyszer azokat a rettentő órákat, amikor régen, az asszonya nélkül maradt?! Örültség, hogy valaki ilyen inkvizíciós kínokat találjon ki a maga számára! Igen, volna egy módja a bujdosásnak, a soha meg nem szűnő meg nem únható bolyongásnak: ha Nórával együtt indulna neki a világnak, a látzólagos céltalanságnak, amelynek mégis olyan örömei lennének így, hogy királyok is megirigyelhetnék.

Ha nem lett volna itt Irén, ha nem érezte volna a saját lelke kettészakadásának eddig ösmeretlen, bolond fájdalmát; talán most rögtön megragadta volna az aranyhajú asszony karját és vitte, cipelte volna magával, az isten tudja hová. Ki-

mondhatatlan elégtétele lett volna, ha legalább mostantól fogva zsarnokoskodhatik fölötte; ha azt látja folyvást, hogyan jár az asszony a kedvében, mintha rab-szolgája volna; ha símulna hozzá szakadatlanul, mint a szerelmes nősténytigris a párjához, aki kéreti magát. De annyi melegség volt a szivében a kis leány iránt, hogy megszégyenülve gondolt rá, mennyire fájna a szegény gyermeknek, ha mindeből, ami most az ő elméjét örli, csak egy parányit is sejtene.

Lehangolt és szórakozott maradt mindvégig, amíg együtt voltak. És ilyen volt másnap, harmadnap, negyednap. Most már az tűnt fel Sárdy mamának, hogy íme, a kedves szomszéd egyszerre mindennapossá vált nálok. Elég gyakran jött azelőtt is, de ennyit mégsem. Tamás egypárszor jókedvvel figyelmeztette a feleségét, amikor Zalárt Irénke mellett látta; de az okos, élesszemű asszony csak hallgatott, ő maga néhány nap óta különösen kedvében járt a vendégmenyecskének; amennyire csak

tehetett, mindig együtt volt a fiatalokkal. Részt vett apró kirándulásaikban; érdeklődött a legkisebb dolog iránt is, ami elfoglalta, szórakoztatta őket. Nóra mondta is egyszer: — Tera néni féltékeny rám, úgy-e? Hát ha még elszeretem Irént! Ahogy Sárdy mama e szavakra a kis leányára nézett, azt nem lehet leírni. Irén nem értette meg egészen, de ösztöne meg-súgta, hogy mit kell tennie. Anyja nyakába borúit s meghatottan, könnyes szemmel rebegte: — Soha tetőled, senki, édes mamám!

Tera mama alig bírta visszafojtani zokogását, ő már tudta, hogy mégis lesz, sőt van is már valaki, aki az ő édes egyetlenségét, földi üdvösségét, bizony elveheti tőle, mihelyt elvenni akarja. S majd megrepedt a szíve erre a gondolatra.

Tamás úr úgy találta őket, pityeregve. Nóra az ölelkező, érzékenyült pár láttára megijedt s szepegve kért bocsánatot. Ostobaságot mondtam, úgy-e, édes néni? De visszavonom, ne haragudják, kérem.

A jószívű asszony utoljára még őt is vigasztalta. Sárdy ugyancsak illegette magát, amikor megtudta, miről van szó. Hogy egy ilyen menyecske még el akar szeretni valakit?! Láncos lobogós, de hát miért nem ő rá vetette ki a hálót? Az igaz, hogy vén cápát fogna. De bizonyosan megfogná! Haj, haj!

Egyébiránt pedig nem igen ért rá az öreg, hogy mostanában sokat legyeskedjék. Pistuka már napok óta oda volt s a gazdálkodás egész terhe az ő vállára szakadt. De ilyenek is ezek az asszonyok, dohogott Tamás úr esténkint, amikor fáradtan ült le a vacsorához, — se szólnak, se beszélnek, hanem a gazda nélkül rendelkeznek. Most én várhatom vissza a bonorum direktoromat, a tiszttartómat, az ispánomat, aki mind egyszerre hagyott itt a Pistuka személyében. Hogy az a vén szamárnak is nem tudott fölvilágosítani benneteket! Persze, öneki kapóra jött, hogy egyszer a feleségem rendeletére is megboszanthat.

— Ne haragudjál apuskám, engesztelte

a lázadó férfiút Irénke. Holnaptól fogva mi is kimegyünk veled gazdálkodni, úgy-e Nóra?

Tera mama nem állhatta meg, hogy ne mosolyogjon, amikor meglátta, hogyan derűi ki a Tamás arca a Nóra beleegyező válaszára.

Holnap ugyan abból semmi sem lesz, mondta valamicske gonoszkodással. Hát elfeledtéték, hogy mi van holnap? Bizony-bizony, már megint elmúlt egy hét és nyakunkon a szombat Jönnek Bakányiék! Itt lesz a neked való fess asszony, édes fiam, kacsintott tréfásan az örege felé. De még egyébbel is megörvendeztetlek. Jön ám Pistuka is. Ma kaptam tőle táviratot. Fölvált azután minden gondodban, bajodban, ne búsulj!

Tamás úr olyan mozdulatot tett mind a két tenyerével, amikor Bakányinát emlegették neki, mintha azt mondta volna: «apage satanas». De arra a hírre, hogy megjön a tótumfakja, mégis csak fölvidult.

— Hát mi is lesz holnap? kérdezte érdeklődve.

Irénke felelt neki s ugrált és táncolt aközben.

— Jaj apus drága, holnap mulatunk! A Szivárgóban csónakázunk; Csigolya Muki halászlét főz; de mi anyukával már elhatároztuk, hogy titokban beleavatkozunk az ellátástokba.

Tera mama közbevágott: — Itt volt ma délután a vén Gyurgyalag; jó, hogy eszembe jut. Megváltozott egy kicsit a program, gyermekeim. Se égen, se földön nincs több két csónaknál, a harmadik szétesett.

Át kell engednünk a mulatságot a vendégeknek. A Zalár nagy csónakját egészen lefoglalják Bakányiék, oda kerül Csigolya is, ha neki tetszik. A kis csónakban el nem fér kettőnél több ember. Abba Nórát szántam Zalárral.

Irénke a mamájára nézett s egy hosszú pillanatig olvasott jóságos szeméből, amely ezt mondta neki: — Ne menj te én mellőlem sehová sem, édes kis leányom; bízzál meg csak a te végtelenül szerető, egye-

dül érted aggódó édes anyádban, hogy az van jól te neked, amit ő akar.

Az ártatlan, tisztaszívű gyermek szeme megharmatosodott, de azért mosolygott. Nem volt szomorú. Azt a harmatcsöppet nem a lemondás bánata, hanem az anyja iránt érzett szeretet ragyogtatta meg pillái között.

Nóra hallgatott, mint akit mindez kevéssé érdekel; de a lelke legtitkosabb mélységében fölkiáltott: diadal! diadal!

A szivárgói vadászat

Szélcsöndes, meleg napra virradtak másnap a csellőiek. Szeptember második fele mintha megismételte volna a kánikulát. A szivárgó mellett bágyadtan csipkedte a fűvet a kis Sámson gulyája; maga a gulyás a subáján hasalt s két könyökére támasztott fejjel nézte, hogy éppen ő feléje üget egy pár kocsi Csellő felől.

A Szivárgó nagy ere előtt, amely széles

víziútként vezetett be a nádas sűrűjébe, már jó ideje ott ácsorgott a kondori fogat, amely Zalárt hozta ki, meg a vén Gyurgyalagot. Mindketten azzal voltak elfoglalva hogy a csónakokat kellőkép rendbe hozzák. A nagyobbikban kényelmesen elfért négy ember; a kisebbik ellenben kettőnél többet meg nem bírt. A nagy ér torkolata előtt, a szárazon, két korhadó, de azért eléggé lombos fűzfa borúit össze; ezek árnyékában volt fölállítva a három vaslábon mozgó bogrács, amivel Csigolya Muki készült mesterkedni, halászlét főzni.

Bakányiné, aki az első kocsiban ült, már messziről kezdett kiabálni: — Hej Sámson, hej, tereld el innen abikádat! Ördög bújjon beléd, mit legeltetsz itt éppen most? Még nekünk talál jönni a barmod!

A kis gulyás lomhán tápászkodott föl, s csördítve, kurjongatva hajszolta tovább a jószágot. Magában morgott akközben: még ű beszíl! pedig világgá menne tülle tán még Kormos is. (Ezen a néven tisztelte a gulyabeli bikát.)

A nagyhangú nő aztán Zalárnak esett neki, mihelyt megállották a fűzfáknál.

— Szép ember, gyönyörű ember, hogy még csónakja sincsen elegendő. Most már Sárdyné meg Irénké otthon maradt emiatt. Sárdy is csak a széleken bogarászhat. Ha tudtuk volna! Hát oszt' miféle lélekvesztő ez itt? Ez a másik már tűrhetőbb; ezt szánta nekünk, reményiem. Ezzel talán csak nem merülünk el. Itt van-e Gyurgyalag, mi?! oszt' helyén legyen az esze, hallja-e, öreg. Maga különben ügyes ember. Majd kap borraivalót. Hadd lám, hol ülök én. Ott ni, azon a deszkán, a közepén; de tegyen ám rá még egyet, hallja: — nem szeretném, ha leroppanna; — azt biz' megkeserülnék mindnyájan, aszondöm!

Így zsörtölődött tovább a természetes hölgy és búzgón rendelkezett, hogy ki hova kerüljön. Maga mellé a férjét, meg Csigolya Mukit osztotta be, aki azt állította, hogy ő jó evezős. A kormány hadd maradjon csak a Gyurgyalag kezében. Zalár udvariasan és alázatosan tűrte a

szemrehányásokat s amint a Bakányiné figyelme másfelé terelődött, rögtön Nórához fordult.

Az aranyhajú asszony igazán bájos volt. Tetőtől talpig könnyű szövetű pepita dresszt viselt: fején kis lengyel sapka volt; kemény inggalléra és kézelője, meg csokorra kötött nyakkendője olyanná tette, mintha fiú volna.

Nem szóltak egymáshoz: mindakettő* nek ez volt a tekintetében: — Várj, amíg magunk leszünk.

— Induljunk, induljunk, harsogta Bakányiné; máris sokat késtünk. Mindjárt dél van. A Csigolya szakácstudományát * elviheti az ördög. Majd csak abból lakom én jól, amit Teréz főz otthon. Hát bolond maga, — fordult Csigolyához — hogy azt hiszi, itt sülök meg a maga kozmás pancsa kedvéért? Abba' kell hagyni az egész halászlét! Ki evez, ha maga kuktáskodik?

Mialatt elhelyezkedtek, folyvást beszélt, parancsolt: Te, Pali, ide ülsz mellém, balra; te körülbelül olyan nehéz lehetsz

mint én. Az egyensúlyra te vigyázol, érted? Maga, Csigolya, ide ne lőjjön valahogy onnan élűről. Ejnye, de veszettül inog ez a csónak, halljátok! Igen, mert az a szeles Muki mindig fészkelődik; egyre keresi a jobb helyet; tán selvemdívánt szeretne ide is, a Mátyás király restje.

Gyurgyalag lassan taszította be a csónakot a nagy érbe s befordult vele az első kanyarodénál egy tóvá szélesedő öbölbe.

Amint Bakányiné onnan visszatekintett, látta, hogy siklik el a Zalár kis csónakja az éren, be a nádas rejtelmes világába, a szép asszony nyál.

— Az már ért a dologához, látjátok. Az már tud a csónakkal bánni, halljátok-e? Legjobb is lett vón, ha kicseréltem vón Zalárt Mukival. Hej, Zalár, ha-hó! álljon csak meg egy szóra!

Nem jött válasz. Figyelt egy darabig s egyszer csak rémülten sikoltott föl: Pali! Pali! valami mászik rajtam; Jézus! piócákat érzek, piócákat!'. . . Pali ijedten nyo-

mozta a vérszopó bestiákat s végre diadalal húzott elő a csónak aljából egy in--diskrét nádgyökeret, amely a felesége cipője köré tekerődött volt.

Bakányiné megkönnyebbült, de azért dühös volt. Mi az ördögnek ijesztgeti ilyenmikkel az embert, fordult Gyurgyalaghoz, aki nagy szemet meresztett erre a különös és méltatlan szemrehányásra.

— Hát mér' olyan csiklandós a téns-asszonyka; mondta kissé hányiveti hangon s az öreg cselédek bizalmaskodásával tette hozzá: egyem a lelkit.

Bakányiné nem neheztelt meg. Inkább valami kellemeset érzett arra, hogy téns-asszonykának szólítja az öreg, éppúgy, mint ezelőtt húsz esztendővel. Akkor ő még csinos menyecske volt; de Gyurgyalag akkor is ilyen ráncos, ősz legény vala bizony, akit bácsinak illett szólítania. S ennek a szemében ő még ma is a régi! Hogy az isten is áldja meg érte.

Messze, a nádasban, lövés hallatszott. Mintha egy nagyot roppant volna valami

a föld gyomrában, úgy mordult föl a hang, röviden, hevesen.

— Lám, ni, — Zalárnak már szerencséje akadt, — szólalt meg Bakányi Pali irigykedve.

— Az nem Zalár úr volt, magyarázta Gyurgyalag; Zalár tekintetes úr még nem lehet olyan messze. Ha ő lútt vóna, akkor zúgna, sisteregne itt a nádas; akkor visszhangja vóna a pukkanásnak.

Zalár csakugyan nem sokat törődött e percben a vadászattal. Egy keskeny lápi ösvényen állott meg a csónakkal; feje fölött szinte összeért a nád; a barna mocsárvíz pedig tükröt tartott a csónakban ülő asszony elé, amint lenézett bele. A csónak körül, ahol a nádfal megmozdult volt, zümmögő szúnyogok jajgattak, sírtak.

Nóra összetette a kezét. — Menjünk ki innen Jenő, hisz' itt még meg sem ölelhetlek, súgta lágyan, mintha a nádas beszédét tanulta volna el.

Zalár lenyomta a tolórudat az iszapba s elindította a csónakot. Látszott rajta,

hogy nem akar időt veszteni. Máskor, ha maga járta itt a láp útvesztőit, órákig el tudott merengeni a mozgó zöld árnyék játékan; nézte a víz mélyéből visszaverődő képét a nádasnak; hogyan kígyóznak a ringó hullám keblén az eltűnő meg újra fölmerülő nádszálak, melyek a víz fölött, a valóságban, szinte mozdulatlanok voltak, míg a ringó vízben szakadatlanul csavarodtak, furakodtak árnyalakjokkal fölfelé. Most mindez nem érdekelte. Vadruca rajok emelkedtek ki az útjába eső kis rónavizekről; oda sem hederített. Szinte suhant csónakjával, mint a sirály a víz fölött. S egy fordulónál Nóra csaknem fölsikoltott. Ott látta maga előtt a szétnyíló nádas partján túl a két nagy fenyőfát, amely a Zalár csöndes kertjének a végében állott őrt.

Néhány perc múlva halk neszszel érte a csónak a partot. Zalár fölállott s körülnézett. Aztán kezét nyújtotta Nóranak s kiemelte a gyepre. — Itthon vagyunk, mondta, titkolódzva.

Az evezőt s a tolórudat ledobta a csó-

nakba, aztán a kert alatt, a burján közt, karonfogva vezette tovább az asszonyt, aki, szorosán simáit hozzá.

Az istálló mögött egy félholdnyi területen sűrű faiskola volt. Csupa akác. Alig lehetett közte járni. Itt megállott Zalár s egy csonka fatörzsre ültette le Nórát.

— Nem akarom, hogy meglássanak, mondta elfojtott hangon. Várj meg itt! mindjárt visszajövök érted.

Nóra magára maradt. Nagy csönd vette körüi. A sűcű zöld lombok egészen elfödtek, de ő előle is elfödtek mindent, össze-rezzent, amikor nem messzire tőle egy gyöngytyúk kezdett kiabálni, élesen, rikácsolva.

— Eső lesz, gondolta magában. Csellón már megtanulta, hogy ezt jelenti, ha lár-mázik' a gyöngytyúk.

Szokatlan nagy volt a forróság. Ha nem lett volna a helyzeténél fogva izgatott, talán ledőlt volna a gyepes földre s bágyadtan hányta volna le a szemét, annyira vágyott néhány percnyi pihenésre.

De már késő volt, mert lépések közeledtek. Furcsa, könnyű, moszatoló lépések, aminők a kullogó rókáé. A sűrűségben meg-megszűnt a mozgás, meg újra elkezdődött. A gyöngytyúkok fölriadtak s gyors futással, mint a menekülő fácán, surrantak el a faiskola bozótjában, láttatlanul.

— Ez nem Zalár, mondta magában Nóra, élénken figyelve, mialatt a lélekzetét is visszafojtotta.

Egyetlen keskeny nyílás volt a sűrűség közt, amelyen néhány ölnyire beláthatott a fiatal fák közé. Ösztönszerűleg szögezte oda tekintetét.

A gyanús, halk lépések újra megindultak. így csak olyan valaki járhat, aki rosszban törí a fejét. Nórán végigborzongott az az érzés, hogy egészen egyedül van s meg sem mert moccanni. Toroka összeszorult. A másodpercek mintha megannyi örökkévalóságig tartottak volna.

Most szétnyílt oldalvást a bozót s egy kormos, fekete fej tűnt elő közűle. Utána következte az egész alak. Egy kígyószerű

mozdulattal tovacsúszó cigány alakja. Szemét kimeresztette, előre figyelt, még szimatolt is, mint a lesben álló vadállat. Aztán folytatta útját, be a sűrűbe, anélkül, hogy észrevette volna azt a halálsápadt női arcot, amely alig három ölnyire volt tőle egy buja akácbokor mögött.

Az istálló felől erős morgás, azután mély, buffogó ugatás hallatszott. Egy nagy, haragos kuvasz ugrott be a faiskola túlsó végébe. De nyomban elcsittította a mérges állatot egy parancsoló hang. A Zalár hangja volt az.

Nórának a szívéről százmázsás kő esett le. Pihegett, úgy leste, hadd térjen vissza elakadt lélekzete. Hallotta, hogy ott, amerre a cigány ment, gyors futással inai el valaki. A másik oldalról Zalár jött, sietve.

Amikor odaért, ahol Nóra várta, az asszony remegve mondta:

— Nem láttad? nem vetted észre? Ó de csúnya fekete ember volt! Hogy villogott a szeme! ... nagyon félttem!

Zalár elborult arccal, de meglepetés

nélkül hallgatta. Egyet füttyentett. Arra a nagy kuvasz keresztül csörtetett a bozótton, hozzá. Zalár lemutatott a földre s halkán uszította a lompos ebet: ksz-ksz! A kuvasz nehézkesen, de buzgalommal fordult egyet-kettőt, nagyot buffogott, amikor arra a pontra ért, ahol a cigány a bokrok közt átsiklott, s aztán vad ugatással rohant be az akácosba.

— Arra ment, mondta Nóra, még most is riadozva.

— Ne félj tőle, csittította Zalár, ha Boglyas utoléri, majd elbánik vele.

De azért magában mégis elkomolyodott Alig egy hete harmadszor hallott erről a kóborló cigányról. Mit kereshet ezen a környéken, ahol csak veszedelem érheti a bőrét?

Megsimította a homlokát. Eh, mondta főnnhangon, most ne törődjünk vele. Gyere; senki sincs utunkban; eltávolítottam a közelből mindenkit.

És azzal sietve, óvatosan vezette az asszonyt, körül a kert mellett, be, a néma,

nagy házba, ahol kívülök most senki sem volt.

*

Nóra pihegve állott meg a dolgozószoba nagy íróasztala mellett, amelylyel szemközt a hársfa lombja látszott odakint. Körülnézett. Valami árnyalatával a szomorúságnak s a meghatottságnak mondta: itt lakói hát, Jenő!

Zalár bólintott. — Elég egyszerű, úgy-e, mondta, oly hangon, amely a szívébe nyitait az asszonynak.

— *Akkor* is egyszerű volt, szólt Nóra elmerengve. S fürkésző tekintettel folytatta: nem látok virágot.

— A te időd óta nincs virágom.

— Az én időm óta! . . Jenő, meghasad a szívem!

Eltakarta az arcát; úgy rémlett Zalárnak, mintha ingadoznék. Odasietett hozzá s megölelte. Közönyös akart lenni, de nem tudott. Úgy szeretett volna beszélni a régi dolgokról, mintha semmi felindulást sem okozna már neki az emlék; de nem bírt.

— Eléggé remete-lakás, úgy-e? kérdezte.

Nóra átfonta a nyakát mindakét karjával. Szegény! súgta a fülébe, s Zalár érezte, hogy megnedvesedik az arca, amint az asszony hozzásimúl.

— Hol az ágyad? kérdezte Nóra kisvártatva s kíváncsian jártatta végig tekintetét a garzon-lakáson.

Zalár a szomszéd szoba felé mutatott.

— Látni akarom, gyere.

Megfogta a Zalár kezét s ő ment elől. Tágas szoba volt az is, mint a falusi régi házak szobái rendesen. A legszükségesebb bútordarabokon kívül nem volt benne egyéb. Az egyik sarokban egy ócska, széles ágy gunyasztott. Az éjjeli szekrénykén két gyertya közt egy kicsi arcképállvány tűnt fel Nórának. Oda akart sietni, de Zalár elfogta, megállította. — Azt nem engedem, azt az egyet. . .

Mennyire rosszul ösmerte ezt az asszonyt, ha azt hitte, hogy e pillanattól fogva még egyébbel is törődik itt, mint éppen

aazzal az egygyel! Nóra összetetté a kezét. Ezt a mozzulatot még nem feledte el Zalár Sem azt a tekintetet, amivel az asszonya az imádkozó könyörgéseket kísérni szokta valaha. Szeme a Madonnáé volt ilyenkor; félig nyitott szája pedig az ördög tüzét lihegte.

— Engedd, hadd lássam azt a képet, engedd!

S minthogy Zalár még folyvást tiltakozott: rákapaszkodott újra, s addig küzdött a puha ölelések fegyverével, amíg ott volt már a szája egy vonalnyira a Jenőétől, s ekkor ismételte esdeklő, akaratos, illatos, szomjas ajakkal: engedd!

Zalárnak úgy dobogott a szíve, mintha első szerelmi légyottján lett volna. Két kezével beletúrkált az asszony sárgaselyem hajába s odaszorította magához, éppen a szájához. És ekkor elkezdtek remegni mind a ketten, mint a nyárfalevél. Nóra valamit akart mondani, de nem tudott. Ott volt a Zalár karjában, mintha meghalt volna. Mialatt Jenő majd összetörte ölelésével:

elbágyadva a szerelemtől csak gügyögött, szepegett.

A félhomályos, kimondhatatlanul csendes szobában olyan hangok támadtak, mintha haldokló madárcák cippannának ki egy lángtengerből.

A boldogságnak ez a fajtája már nem is öröm volt többé, hanem szenvedés. Negyedfélév sóhajtó s rettegő nélkülözése, búbánata, mulasztása, vágya, sóvárgása, jajgatása, csalódása, mind-mind bele akart tolnakodni ebbe az egyetlen pillanatába a visszatérő üdvösségnek. És mind a kettőjüknek több volt a kínja ebben a rég ösmert, soha el nem feledett, de annyi tengeridéig szünetelt ölelésben, semhogy a véget nem érő csók, amivel megőrijítették egymást, el bírta volna feledtetni velők: mit vesztek, távol egymástól, egymás nélkül.

Amikor Zalár szinte tántorogva a mámortól az ablakhoz rohant, hogy egy kis levegőt engedjen be a körülötte égő pokolba: maga dobta oda a félig áléit asszonynak azt a kis arcképet. Nesze,

nézd meg; . . . bánom is én már; . . .
törődöm is én már valamivel ezen a vilá-
gon! . . .

Nóra mohó tekintetet vetett a képre
s akkor lerogyott Zalár elé és elkezdett
sírní, kacagni és csókolta a lábát az
emberének, úgy ujongott föl hozzá:

— Uram, egyetlen drága uram nekem;
méltatlan vagyok hozzád! te istenem,
megváltóm!

Minden szava elcsuklott a nagy meg-
indulástól; és Zalár ahogy ott állott előtte
egyenesen: összeszorította a fogát és két
öklével belevágott a saját zúgó fejébe,
úgy zokogott föl behunyt szemmel, szét-
repedéssel fenyegető mellel az égre.

Annál pedig nincsen borzasztóbb, mintha
az igazi férfi sír. Attól nemhogy megol-
vadnának a kövek, mint az asszonyok
könyétől; hanem az sem volna csuda,
ha fölszakadnának szilárd alapjokról kín-
jokban, és dühöngő, öldöklő rohanással
zúgnának végig a bércek oldalán és bele-
vágódnának titáni erővel a tengerek vizébe,

hogy ne hallják a rettenetes hangot: a férfi zokogását.

Nóra fölugrott a földről, ő már nem sírt. Egy pillanat alatt le tudott csillapodni. Mi volt az ő baja ahhoz képest, ami most ennek a szívét itt megrepesztetni készül?! Elkezdte Zalárt simogatni, rázni, élesztgetni, Jenő! hallgass el, Jenő! a mindenható istenre kérlek. Megbolondulok, ha ezt a hangot hallom. Beismerek mindent, csak hallgass el már. Én vagyok a világ legnyomorultabb teremtese-, hogy el tudtalak hagyni! Ver érte az isten! Ver mind a két kezével! Jaj, ha én még egyszer bűnbocsánatot kaphatnék tetőled! ha te engem még egyszer úgy tudnál szeretni, mint régen!

Zalár megrázkódott. Elhallgatott. Mintha nehéz álomból ébredt volna, úgy nézett az asszonyra, aki szétbomlott hajjal könnyörgött hozzá.

Digitized by

Ami nagy szomjúsága volt az imént az már nem égette. Eloltotta azt a negyedfél év előtt megismételt csók. S lelkében

annak a kínja tört ki megint az imént, hogy át meg átjárta egy szörnyű bizonyosság; az, hogy újjá születhetik a világ, előlről kezdhet az úristen mindent: ez nem az a Nóra többé, aki volt, mielőtt tőle olyan kegyetlenül elment.

Ennek a tudatnak a fájdalma, ennek a bizonyossága alázta meg, törte meg az imént. És most is vergődik a kettős érzés között, amelynek egyike mégis csak meggyújtja benne a lávát ennek a asszonymak a közelében; de a másika az emlékezés viharát ébreszti föl nyomban és ez a vihar még a lávát is megforgatja, végig korbácsolja, büntetlenül Benne nem eshet kár soha.

Az asszony utolsó feljajdulása zúgott a fejében: »jaj, ha te engem még egyszer úgy tudnál szeretni, mint régen!« . .. Erre felelt: — Úgy szeretni pedig én már senkit sem tudok ebben az életben, Nóra, még téged sem.

Az asszony búsan hajtotta le a fejét. Zalár hallotta, hogy csöndesen sír. De nem

érezte iránta semmi különös részvétet. Nem hal bele, gondolta; aztán van is mért sírnia. Ez az óra talán a vezeklés órája. Hadd legyen hát teljes a vezeklése.

— Gyere, mondta, most majd én számolok be neked arról, amit te alig ösmersz.

A titkos szekrényből kivette naplóját s leültette Nórára maga mellé. Aztán el kezdett neki részleteket olvasni fel a múltból.

*

Órák teltek az alatt, hogy mindez történt. Az idő megváltozott odakint. A nagy forróságot egy-egy hirtelen feltámadó szélroham enyhítette. Kezdett az ég alja felhősödni.

Bakányiné már tökéletesen agyonkiabálta a környezetét. Szidta valamennyit, mint a bokrot s ezúttal volt is némi igaza a kitűnő nőnek. Az ura tudniillik nagy ostobaságot követett el. Szenvedélyes puszkázó lévén, rávette Gyurgyalagot, hogy vigye be őket valahová a síkvizek egyikére, ahova szeret járni a ruca; ő pedig, — már mint Gyurgyalag, — a zsombik hátán tegyen

egy körutat, hogy a mély hasadékok közt pihenő kácsákat fölzavarja.

Gyurgyalag régen elment s vagy ott veszett valahol a járhatatlan lápi dagasztóban, vagy nagyon is búzgón fogta föl a dolgát, csakhogy egyáltalában nem mutatkozott. Pedig Bakányiné már majd hogy meg nem halt unalmában és éhségében.

— Látod Pali, mindig is ilyeneket csinálsz te, hallod. Most oszt' aszondom, vége legyen annak a hiába való durrogatásnak s engem innen valahogy kivigyetek, rendelkezett fokozódó türelmetlenséggel.

A két férfiú szörnyen meg volt akadva. Kivitték volna őket az indulatos úrnőt szívesen, de szégyenszemre kitűnt, hogy egyikök sem tud kellőképpen bánni a lápi szerzőmokkal, s ami még rosszabb, az utat sem ösmerték.

Mindazonáltal megkísérelték a szabadulást. Vaktában visszaindultak s Csigolya Muki szörnyű csápolást művelt az evezővel, úgy annyira, hogy mind behányta a vizet a csónakba.

— Jesszus! elmerülünk! sikoltozott a sportkedvelő hölgy és kiragadta az evezőt a barátja kezéből. — Iszen maga még soha életében sem evezett, vallja be! forgatta kémlő tekintettel.

Muki lesütötte a szemét s így szólott: bevallom, nem eveztem biz' én.

Csak egy csöpp híja volt, hogy a föllázadt úrnő végig nem simított rajta az evezővel erre a nyílt beösmérésre.

— De az ebadtát, engem most innen kivigyenek, aszondom, egy-kettő! Ha megharagítanak fölborítok mindent! Itt veszünk, aszondom! . . .

Szinte reszketett a szája az indulattól. A két úr belehalványodott, úgy hallgatta. Aztán mintha titkos ösztön dolgozott volna bennök, egyszerre kezdtek ordítózni toruk szakadtából: — Gyurgyala-ag! Gyurgyala-ag! l

A békák mind megvesztek a hallatára.

Amikor már egészen berekedtek, végre felelt nekik-a pákász, messziről. De már erre Bakányiné vette át a szót. Síró, sikoltó

hangon kezdte leszamarazni, a vén kötélre valót. Az ura ijedten vágott közbe: az istenért lelkem, ne böszítse föl, amíg kint nem leszünk; hátha itt hagy bennünket haragjában.

Ez az érv hatott. A hölgy megszelídült. Amikor Gyurgyalag a magas zombikon ugrálva megérkezett, még neki állott följebb. Hogy mertek onnan elmozdulni, ahova ő beállította a csónakot? Most tiszta véletlen, hogy itt is van olyan zombik, amin ő lábbal járhat. Ördög vigye az ilyen rendetlen urakat.

Ezt biz' el kellett nyelni most. Hanem a parton kitört Bakányinéből minden visszafojtott méreg. Sikoltó hangjától riadozva menekültek a récék. Maga Gyurgyalag is ijedten lódította vissza a csónakot az érbe s elkezdett befelé evezni, a nádas irányába.

Bakányi Pali, meg Csigolya Muki röstelkedve húzódott a haragos delnő útjából a kint ácsorgó szekér felé.

Az asszony rögtön menni akart. Hát

nem várjuk meg Zalárékat? kockáztatta meg a kérdést az ura.

— Mit? te még újra váratni akarsz? talán nem vártam eleget?! Mi közünk Zalárhoz! Majd előkerül az; nem olyan mafla az, mint akárhány más ember. Oszt' itt lesz nekik Sárdy; mi csak menjünk egy-kettő, hazafelé; meg se álljunk addig. Hát nem látod, hogy eső készül? Még a nyakunkba szakad valami vihar. Egyéb nem is hiányzik a mai naphoz.

Csigolya Muki azt gondolta, hogy 'iszen a vihar úgy is dühöng már, de nem mert szólani. Felült a bakra s meglapúlt, mint a nyúl. Hadd üljön most Pali a nagyságos asszony mellett.

Bakányiné ráförmedt a kocsisra: még sem hajtasz? mamlasz!

Elindultak, vissza sem néztek többet.

Az ördög titka

Zalár arra hagyta félbe a napló olvasását, hogy valaki halkán kopogtatott.

Fölugrott s egy pillanatig megütődve várt, abban a hitben, hogy talán tévedett. De a kopogtatás ismétlődött. Ekkor Nórát hirtelenében a szomszéd szobába vezette s aztán kíváncsian nyitott ajtót.

Hela állott előtte. Alázatos volt aminő rendszerint nem igen szokott lenni. Lesütötte a szemét. Zalár csudálkozva kérdezte: mit akarsz? hogy tudod, hogy itthon vagyok?

A cigányleány sötét arcbőre szinte égett a pirosságtól, amint felelt: tudom; láttam. Élesen nyomta meg mind a két szót. Zalár megértette, hogy fölfedezték. Valósággal röstelkedve és kitérően kérdezte: mit akarsz?

— Valaki jön a nagy pusztá felől, mondta Hela. Azt gondoltam, jó, ha tudja a gazda.

Zalárt szokta gazdának nevezni. A nagy pusztá alatt pedig Csellót értette.

Zalár kiment a folyosó végére s onnan győződött meg arról, hogy Hela igazat mondott. A rónaságon gyors ügetéssel közeledett a Sárdyék két almásszürkéje s a könnyű kocsiban egy nő ült.

Még nem lehetett ugyan bizonyossággal megösmerni, de Zalár úgy látta, hogy Sárdyné maga jön hozzá. Annak pedig nem volt szabad megtörténni, hogy Tera mama Nórát itt találja.

Egy pillanatig igazán zavarban volt. De csakhamar megkönnyebbülten sóhajtott föl. — Hela, mondta inkább kérő, semmint parancsoló hangon, megbízlak valamivel. Okos és ügyes leszel, úgy-e?

— Ahogy a gazda kívánja, felelte Hela komolyan.

— Ha mindent láttál, akkor azt is tudod, ki van itt most. Nem szabad, hogy bárki is tudjon róla. Te elvezeted a nagyságát az érhez, a kert végére; ott van a kis csónak, abba beleültök s aztán átvezel a Szivárgón a két fűzfához. Ott vár valahol a kocsisom; megmondod neki, hogy vigyen benneteket Csellőre, rögtön. Én üzenem

Hela bólintott. Csak a földet nézte. Ha Zalár nem lett volna olyan izgatott, fel-tűnhetett volna neki, hogyan változtatja

színét a cigányleány. De most nem volt idő fürkésző szemlélődésre. Besietett a szobába s két perc múlva Nórával a karján jött ki megint. Hela már tudja, a mit tudnia kell; menjenek, siessenek, mondta türelmetlenül.

A cigányleány megindult. Nóra szófiánál igyekezett utána. Néhány pillanat múlva eltűntek az udvar líceum-bokrai mellett, amelyek a sövényt pótolták a nagy puszta felé eső oldalon. Legfőlebb, ha az akácos faiskoláig érhetek, mire az almásszürkék befordultak a nyitott kapun a ház elé.

Csakugyan Sárdy mama szállott ki a kocsiból. Kissé meg volt lepve, amikor Zalár eléje sietett a folyosón.

— Hát maga itthon van? kérdezte.

Most meg Zaláron volt a sor, hogy csudálkozzék a különös kérdésen.

— Na igen, folytatta Tera mama magyarul, mert én azt hittem, hogy kint van a Szivárgóban. Odaállítottam Sámson, a gulyást, az ér elé, a fűzfákhoz, egy

cédulával, amiben arra kérem magát, hogy mihelyt kijönnek, küldje haza Nórát, maga meg jöjjön ide, mert várom valami fontos és sürgős mondanivalóval. Bakányiék hozzánk készültek s így jobbnak láttam, ha magam jövök el, mert másképp nem lehetett volna ma négy szemközt beszélnem magával.

Szokatlanul ünnepélyes és mégis nyugtalan volt. Zalár sehogysem bírta élképp zelni, miről lehet szó, de alkalmazkodott a helyzethez. Magyaráztaképen, hogy Nórát elhagyta, ama füllentések egyikéhez folyamodott, amelyek nélkül még a legőszintébb ember sem lehet meg, ha oktalanságokat nem akar elkövetni.

— Helára bíztam a nagyságos asszonyt, mert egy negyedórára való dolgom volt itthon. Azóta már útban vannak visszafelé a csónakkal. Én öt perc múlva gyalog mentem volna körüi a Szivárgón.

Sárdyné vagy nem hallotta ezt, vagy nem érdekelte a Zalár magyarázata. Besietett a szobába. A nap e pillanatban el-

homályosodott. Zalár föltekintett az égre. Erősen kezdett borulni. A meleg épp oly tikkasztó volt, mint nyáron. Villámlás hasgatta meg a gomolygó felhők sötétségét. Még vihar lesz, mondta magában Zalár s hozzátette: reményiem, Hela kitesz magáért; ugyancsak igyekeznie kell.

A szobában Sárdyné úgy kínálta meg üléssel, mintha tulajdonkép ő volna itt itthon. Nagyon fontos a közölni valóm édes barátom, szólott; komoly szükségem van önre ezúttal. Amennyire lehet, röviden avatom be s előre is kérem, ne szakítson félbe; ne kérdezzen, ne zavarjon meg egy fölösleges mozdulattal sem, amíg be nem fejezem mindazt, amit mondani akarok, mert milyen izgatott vagyok, nem tudok majd sorrendet tartani.

Zalár összeszorította a száját s mély hallgatással várt.

— Két hete már, hogy egy asszony van nálunk, — kezdte Sárdyné — akiről különben semmi bizonyosat sem tudtam, amikor hozzánk került. Egy fürdön

ösmerkedtünk meg vele, mert magyar volt. Aztán ott a betegségemben jó szívvvel ápolts ezért hálásak voltunk hozzá. Tamás nem nyugodott addig, amíg meg nem hívtam. Akkoriban Roheim bárónénak mondta magát.

Sem gyanakvó, sem túlságosan követelő nem vagyok; de ösztönszerűen szoktam megfigyelni mindazokat, akiknek a társasága hatással lehet a leányomra. Már pedig Roheimné asszony, született Fóthy Nóra, a legújabb időkben benső barátságot kötött Irénkém-mel. Anélkül, hogy valami jelentékenyebb okom lett volna rá, nagyon hamar, már egy pár nap múlva, megmagyarázhatatlan szorongást éreztem arra a gondolatra, hogy az én fehér liljom-szálam egy ilyen nagyvilági nővel keveredett pajtáságba. Akárki mit mond is, nekünk, anyáknak, prófétai ihlet tud támadni a szívünkben, amely segít bennünket, hogy lássuk a láthatatlant s megérezzük gyermekünk veszedelmét. Amint apránkint tisztult véleményem erről az asz-

szonyról, s amint sejteni kezdtem, hogy olyan sajátságok lappangnak benne, amelyeket mi, régi nevelésű nők, sóba sem tartathatunk magunkhoz valóknak: fölébredt bennem az óvatosság kötelessége.

Egy fölbontott levelet találtam a kertben, a nagy diófák egyike alatt, ahol a vendégünk ábrándozni szeret. A levél *neki* szólott. Közönséges viszonyok közt csúnya dolog lett volna, amit tettem; de anya vagyok, balsejtelmektől gyötört anya, aki nem sokat törődik vele: összeütközik-e valamely társadalmi fölfogással, amikor a gyermeke érdekében bizonyosságot szomjazik. Elolvastam azt a levelet. Maga barátunk, Zalár, s e perctől kezdve még annál is több: az én tanácsadóm, segítő-társam. Magának is el kell azt olvasnia. Nézze, itt van,

Egy összegyűrt levelet vett ki egy kis iratcsomó közüli, amelyet mostanig szinte görcsösen szorongatott s átnyújtotta Zalárnak, aki mindezt úgy hallgatta, mintha álmában beszélnének hozzá. A levélben

nem volt névszerint való megszólítás. Kuszáit vonásokkal, mint ahogy a nagyon ingerült emberek írnak, ez volt benne:

»Ha megkísérted, hogy dacolj velem, tapasztalni fogod, mennyire igazad volt, amikor azt a gondolatot szívtad magadba, hogy maga az ördög tette rád a kezét, a pokol hatalmával. Mondj le arról a gondolatról, hogy tőlem, akit végkép tönkretettél, valaha megszabadúlsz! Láthatod, hogy máris kinyomoztam az utadat, mint eddig mindenkor! Ezúttal ugyan annak a közelébe menekültél, akit én kerülök. De vigyázz, mert kétélű késsel játszol. Egy szavammal megalázhatlak, semmivé tehetek. Akit elárultál, az talán maga tipor össze, ha megtudja a valót. Biztosan foglak a titkossal s így nincs miért sietnem. De azért túlságosan türelmes sem vagyok. Tudod, hogy visszavárlak! Minél később jössz, annál kínosabb lesz a vezeklésed. Vigyázz! — írj rögtön Budapestre, a Fertő-utca húszon harmadik szám alá.«

Zalárnak meggyorsult a lélekzetvétele

s kissé elhalványodott; de minden erejét összeszedte, hogy el ne árulja, mi forr benne. Ezt az írást elég gyakran látta s most ráösmert, ámbár- a vonások meg- lehetősen el voltak ferdítve. Ezt a levelet Őrlős írta. Az egyetlen ember, akit bohém- korában igazi barátjának tartott. Zúgott az agya azoktól a gondolatoktól, amelyek megrohanták. De nem mélyedhetett el tünődésébe, mert Sárdyné újra meg- szólalt:

— Láthatja ebből, hogy önkénytelen és ösztönszerű aggodalmam mennyire jogos volt. És mégis reszkettem, nehogy elhir- telenkedve kövessék el valamit, amit nem lehet többé jóvátenni. Ebben a levélben legföljebb csak megerősítését találtam sej- telmeimnek, de annyi bizonyítékot, amenv- nyire a lelkiösmeretemnek szüksége volt, még nem.

Beavattam hát a kapitányt, aki rokonom s aki azon a napon, amikor a levél ke- zembe került, az egyetlen megbízható férfi- ember volt, akivel nagy türelmetlenségem-

ben rögtön rendelkezhettem. Bizonyos, hogy a férjem csak elrontott volna mindent. Pistuka imádja Irént s a tűzbe menne érte. Az Irén érdeke volt az egyetlen érv, amivel rá tudtam bírni arra a kényes föladatra, amire — izgatottságomat látva — végűi vállalkozott. Még aznap éjjel elutazott, hogy tisztába hozza, ki hát tulajdonképen a mi elvált báróné vendégünk. Pistuka ma megjött s az adatok itt vannak, nézze csak.

Zalár átvette a jegyzéket, amit Sárdyné mutatott neki. Pistuka karmolt tele egy ív papirost az ő huszáros jelentésével. Széles sorokban szakgatott mondatok, amelyeknek az értelmét néhol ki kellett egészíteni, mert a jelentés írója el-elnyelt egy nem éppen szükségtelen szót is.

A kapitány ezt írta:

»A Fertő-utca 23. szám, kis külvárosi ház.

Három lakófélt találtam benne. Köztök egy magányos férfit.

Ez az! Ideges, kapkodó ember. Őrlősnek hívják. Már deresedik. Festő, de nem dolgozik. Züllik.

Italos. Velem ugyan nem soká bírta szegény! Amint megtudta, honnan jövök, még ő kapaszkodott belém. El sem eresztett többet, összeharátkoztunk. Magam is ezt akartam egyelőre.

Azt hiszem, bolond, vagy meg fog bolondúlni. Benne van a tekintetében. Azt állítja, hogy báró Roheim sohasem is volt a világon. A szép asszonyról nem örömet beszél. Mindenre azt mondja: nem tudom. Kicsoda ez a Fóthy Nóra? kérdeztem tőle egyszer. Rám bámult. De hát honnan tudja ön, hogy ő Fóthy Nóra?

Hallatlan! Hihetetlen!

Hisz' ez valóságos regény! Erről az asszonyról az tud legkevesebbet, akitől minden fölvilágosítást vártunk.

Megkerestem a Görgényieket, a *rokonokat*. Soha életükben semmiféle Fóthy Nórával nem volt dolguk. Sem tartáspénzről, sem örökösödési egyezségről eszerint nem lehet szó.

Volt az asszonynak egyszer valakije, akinek a megnyugtatóására találta ki a mesét

Roheimről. Az a valaki tönkre ment s ekkor bomlott meg Örlős és ment a szirén után, aki a sülyedő hajóról menekült.

Láttam az arcképeit. A régieket. Gyönyörűek. Örlős jól festhetett valamikor. Csak egy van a képek közt, egy madonna-arcú, amely alá Z. betű van írva. Remek asszony!...»

Zalár előtt kezdtek a betűk elhomályosodni. Sárdyné észrevehette, hogy nem olvas már, csak mereven néz, s azt mondta: —

Nem szükséges végig olvasnia. Minket csak az eleje érdekel. A többi a kapitány lobbanó indulata, semmi egyéb. Annyi bizonyos, hogy egy kalandornő van nálunk, a veszedelmes fajtából. Megjelenése hódít, modora megnyer; elhiszünk neki az első szóra mindent; eszünkbe sem jut megbizonyosodni.

S aközben a Damokles-kard folyvást a fejünk fölött. Én botrányt nem akarok, de most már egy nyugodt percem sincsen, amíg ezt a rejtelmes teremést itt tudom.

Maga okos ember, hát magához fordulok. Pistukának tovább már hasznát nem vehetem. ő bevégezte bizalmi küldetését.

Zalár fölállott. Olyannak érezte bensejét, amilyen az a vidék, ahol orkán zúgott végig. Most hát összetört, összeroppant, semmivé vált minden. Még az is, ami az emlékezésben jó lehetett. Most eszébe jutott, hogy soha egyetlen okmányát sem látta az asszonyának, pedig volt idő rá, hogy kérte. Nem bizalmatlanságból. Erre nem is gondolt. Hanem, mert akkor érelődött lassan a lelkében, hogy végűi magához láncolja egészen. Hadd legyen akkorra minden elkészítve. És most bebizonyítják neki, hogy egy fantomért rohanat volt az örvény széléig. Valakiért, aki tulajdonképen nincs is. Órlős, akit az ő bukásakor a fantom magával ragadott, kevésbé volt ideális, mint ő, és megtudta, hogy semmit sem lehet tudnia. Ennek a szirénnek még neve sincsen. Ez az asszony a végzetes rejtelem. Talán ő maga is rég elfeledte már az igazat, amióta a fantasztikus mesék világában bolyong.

Az elfojtott indulat hangján mondta Sárdynének: magamra vállalom, hogy

szépszerivel megszabadítom önöket ettől az asszonytól; menjünk Csellőre rögtön.

Sárdyné megszorította a kezét s előre sietett.

Kedves barátom, gondolta, mialatt a folyosón végig ment, illik is, hogy te szabadíts meg tőle, aki miatt tulajdonképen szerencsénk volt hozzá. Vak lettem volna, ha nem vettem volna észre. Vájjon kiábrándúlsz-e most már? Istenem, mit is nem tesz meg gyermekéért a szerető anya!

Beültek a fogatba s az almásszürkék gyors ügetéssel indultak hazafelé.

A hirtelen támadt szélrohamban olyan-
nak látszott a Szivárgó messze terjedő
nádereje, mintha millió haragos kéz cibálta
— rázta volna.

A lidércfény meg az égő tűz

Az akácos faiskolán oly gyorsan ment át az aranyhajú asszony nyal a cigányleány, ahogy a sűrűség közt lehetett. Amint a kert alatt visszafordult, hogy meggyő-

zódják róla, nyomában van-e Nóra, majd hogy föl nem sikoltott. Úgy rémlett neki, mintha az akácbokrok közül egy fekete, borzas hajjal körített sápadt arc meredne feléjük. De csak egy pillanatig tartott a látomány. Hela maga is azt hitte, hogy csak képzelődött. Erre jöjjön, erre, mondta Nórának s megfogta a kezét, hogy vezesse.

A mocsár süppedő szélén ott volt a finom cipők nyomai, ahol Nóra egy pár órával ezelőtt végigment Zalárral. Csak ezekbe a nyomokba kellett megint belelépnie.

Amint a csónakban voltak, Hela a tolórúddal nagyot lökött a parton. A csónak ringó mozdulattal siklott be az érbe és eltűnt a nád között.

E pillanatban újra szétnyílt a sűrű akácos és egy leskelődő alak, egy cigány, bújt ki belőle. Még az orrcimpája is remeggett, úgy figyelt. Hallgatta Hela evezőjének a loccsanását. Kis vártatva megfordult s lopódzva, sűnyítva, mint a csikaszfarkas, surrant be a nádas szélébe s a magas sás

közt, amelyet a szárazság kiszikkasztott, osont körüli a puszta felé.

A szél erősen fújtt s tartani lehetett tőle, hogy vihar lesz. Nóra aggódva, félénken sürgette Helát: siessünk, lelkem, siessünk, ahogy lehet.

A cigányleány nem szólt. Minden erejét megfeszítve dolgozott. Letért az eléggé széles viziútról s befurakodott a csónakkal a zsombijtos közé, ahol semmi jel sem mutatta, merre kell haladni. A magas zsombikot párnásan borította mindenütt a rajta termő vadfű. Erjedő lápi szagot hordott magával a meg-megújuló szél-roham.

Nóra észrevette, hogy már régóta nem azon az úton mennek, mint az előbb. Csudálkozva kérdezte: — Merre megyünk Hela? Hova viszel?

Hela még néhányat taszított a tolórúddal, — az evezőnek itt már nem lehetett hasznát venni, — s azután megállott.

Fejök fölött egy nagy, gomolygó felhő váltott át az égen. Emberalakja volt; az

arca sötét, a haja hosszú fehér sáv, amely úszott utána.

— Tündér Ilona itt van, mondta Hela halkan, a felhőt nézegetve. Nóra meghallotta s ijedt csudálkozással nézte a cigányleányt, aki mintha egy láthatatlan lénynyel beszélgetett volna.

— Hela, az istenért, siessünk, mondta, majdnem könnyörögve.

De Hela nem mozdult. Folyvást azt az emberalakú felhőt nézte, ahhoz beszélt.

— Az égő tűznek mi az ellensége? A víz! Én vagyok a lidércfény, aki becsalogatom a tüzet oda, ahol meghal. Az égő tűz itt Van, hallod-e, anyám, Tündér Ilona? Jól van-e így?!

— Mindenható isten, megőrült, mormolta Nóra, összeszorult torokkal. Hela! Hela! vezess ki innen; neked adom a piros gyöngysort, ami úgy tetszett neked! könnyögött összetett kézzel.

A cigányleány végre odafordult hozzá. Kimondhatatlan gyűlölet volt a tekintetében.

— Te fehér kígyó, mondta durván,

ijesztően, tudod-e, hol vagyunk? Nézz körül, látsz-e mást, mint nádat; érzel-e mást, mint szelet? Itt vagyunk a Szivárgó szívében; ha én most itt hagylak, reggelre meghalsz a félelemtől. Majd jönnek a lidércek és itt lobognak zöld fényvel melletted. Nem égetnek meg; inkább megfagyasztanak! Majd jön az éjszaka, iszen már este van nemsokára. Megfojt lassan a lápi levegő, amit te ki nem bírsz! Ha szél nem volna, már kezdenék a nótát a szúnyogok. Egy szúnyog semmisse; de millió szúnyog a pokol. Majd meglátod!

Nóra remegett, mint a nyárfalevél. Megértette, hogy veszélyben van s tehetetlen gyávasággal, azt sem tudva, mit mond, ismételte: — Hallgass Hela, hallgass, ó istenem!

Hela a tolórúddal a kezében kilépett a csónakból egy zsombik tetejére, onnan beszélt: — Gyűlöllek téged, te fehér kígyó. De nem fojtalak meg, mert Tündér Ilona nem akarja. Én csak a lidércfény vagyok, akinek az útján te nem járhatsz, mert te

az égő tűz vagy. Ellenséged a víz, ami most körülvesz itt. Megyek már; de te nem jöhetsz utánam; te itt maradsz és meghalsz reggelig vagy megbolondulsz.

Egyik zsombikról a másik tetejére szökve indult el, mintha szárnya volna.

— Hela! ne hagyj itt! sikoltotta Nóra, halálos kétségbeeséssel.

A cigányleány megfordult s vad gyönyörrel nevetett. Hangja úgy süvített, mint a kacagó sirályé. Kezded úgy-e? Csak rajta, rajta! csak sírj, csak könyörögj! Sírtam titokban én is! Irénke is sírt, hallod-e? te kígyó!

Megint elindult, olyan úton, amelyen kívüle mindenki százszor is elveszett volna az ingoványbán.

Nóra már nem tudott hangot adni. Rémülten nézte, hogyan tűnik el Hela a láp messzeségében. Tudta, hogy hiába minden, ez a teremtés meg nem könyörül rajta.

Borzasztó izgatottságában azt sem kereste, miért van mindez. Csak félt; ki-mondhatatlanul félt. Majdhogy a szíve

meg nem szakadt bele. Érezte, hogy szédül. Nem volt, aki segítsen rajta. Elájult.

Hela azalatt megtette az 6 kötél-táncosnak való útját. Egyik földpúpról a másikra, egyre tovább. A tolórúd volt a támasza. Sietett, de már jó kedvvel. Az 6 fogyatékos erkölcsi érzetének megvolt az elégtétele. A lidércfény útjára hogvis mert rálépni az égő tűz? A pokol tüze? Hadd veszzen ott, ahol van!

Amint a mocsár szélén kissé fáradtan gázolt a sás közt, hogy a fűzfáknál ácsorgó szekérhez jusson: néhány lépésnyire mellette megmozdult a magas sás. Odanézett. Ugyanaz a fekete arc emelkedett ki előtte, amelyet az akácosban látott. Most megösmerte.

— Mirkó! sikoltotta s ösztönszerűleg kezdett futni. A cigánylegény boszút lihegve vetette magát utána — Mondtam, megesküdtem, hörögte fogcsikorgatva, hogy az én kezemtől halsz meg! Vak dühében csak a futó leányt látta; azt nem vette észre, hogy a fűzfák felől szemközt rohan

velők egy alak, akinek hosszú pányva-kötél van a kezében. Az volt Sámson, a törpe gulyás.

Hela tudta, hogy most másfajta üldözője van, mint amikor a kis Sámson kergette. Mirkó csupa acélrugó; könnyű, mint a laptá.

A mocsár szélén a dúlt arcú cigány már csak két lépésnyire volt tőle. Már kinyújtotta feléje a kezét, amelyben ugyanaz a fényes kés villogott, amelylyel egykor Zalárt fenyegette. Még egy pár ugrás és a cigány kése érintette Helát. A leány fölsikoltott, de futott tovább. Már senkisé üldözte. Mögötte egy tömegben hengergőzött a földön Mirkó meg Sámson.

A kis gulyás olyan volt, mint a medve; a cigány meg olyan, mint a párdac. Abban a percben, amikor Mirkó Hela felé szúrt: a gulyás pányvája már a nyaka köré csavarodott.

Sámson egyet rántott a kötélen s Mirkó úgy vágódott attól hanyatt, mintha lelőtték volna. A gulyás rátérdelt.

És ekkor kezdődött két vadállat élet-halál harca.

A medve volt zömökebb, erősebb; de a párduc volt fürgébb, vadabb.

Tépték egymást a körmeikkel; marcangolták egymást a fogaikkal. Sámsont borzasztó düh fogta el s meg akarta mutatni Helának, ki ő. A cigány pedig tudta, hogy csak a másik élete árán maradhat életben, szabadon.

Két bőszt fenevad nem marja úgy egymást, mint ők ketten.

De mégis a medvének lett volna vége, mert hamarabb kifáradt, ha a párducnak nincs kötél a nyakán.

Egyszer olyat szorított rajta a kis Sámson, hogy Mirkó csak elnyaklott tőle; kidülledt a szeme és kékesvörössé vált az arca.

Mire Hela a szekérhez ért és onnan visszanézett, Sámson már talpon volt. Mirkó mozdulatlanul feküdt előtte a lápi fűben.

Hela azt sem tudta, mi történt azok

közt. Azt is gondolhatta, hogy Mirkó el-
futott. Rákiáltott a Zalár kocsisára, aki
aludt volt a gyepen és az egész esetből
semmit sem látott: — Hamar, hamar
Csellőre! Megszúrtak; siessen!.. .

Fölült valahogy a szekérrre s az ijedt
kocsis a lovak közé vágott.

A nagy szél csöndesedet; eső nem is
esett. Kezdett tisztulni az égbolt.

A Zalár szekere alig valamivel később
ért be Csellőre, mint a két almásszürke.
Akkor már keresték Nórát. Hogy lehet,
hogy még nem jött meg Helával? csodál-
koztak.

A cigányleányt úgy kellett leemelni a
szekérről. Csupa vér volt.

— Mindenható isten, mi történt? kér-
dezte Sárdyné remegve.

— Hívják ide Irénkét, hamar! esdekelt
Hela, tántorogva.

Irénke Zalárral együtt sietett hozzá.

— Hela meghal, suttogta a cigányleány,
amint az Irénke kétségbeesett hangját
meghallotta. Azért hal meg, akit legjobban

szeret a világon. Ó, kisasszonykám, ott szeretnék lenni mindenkor, a nagy fenyőfáknál, a kondori kertben ... ott!

— Hela! Hela! jajgatott Irénke sírva, de mást nem tudott mondani.

Zalárnak jutott eszébe, hogy megkérdezze: hol van a nagysága?

Leírhatatlan tekintettel nézett rá Hela.

— Az égő tűz ott van, ahol megöli halálos ellensége, a víz. A lidércfény utain az égő tűz nem járhat.

Félrebeszél, gondolta Zalár. De Sárdyné, akinek nagyon éles szeme volt, már tudta, hogy Hela gyűlöli Nórát.

— Bent hagytad a lábban, úgy-e? kérdezte.

Hela bágyadtan intett, hogy igen s boldogan mosolygott Irénkére, mintha azt akarta volna mondani: te érted lettem.

Szikra Pista épp' ekkor érkezett hozzájuk Alig hallotta meg, mi történt, elrohant. Nem kell aggódni, mondta kiabálva, szerencsére bejött Gyurgyalag is, ketten bizonyosan előkerítjük a nagyságát.

— Ott leszek úgy-e mindig, a fenyőfáknál? kérdezte Hela Irénkétől. titkolódzva. A szegény kis leány ráborult a mamájára, ott sírt, keservesen.

Zalár már elküldött Cégérdre orvosért. Most gyöngéden vizsgálgatta meg a leány sebét. A szúrás a hóna alatt érte, balfelől, kissé hátúi.

Helát hamarosan lefektették. Sárdyné maga kötötte be valahogy a sebét. A szerencsétlen teremtés kétségbeesetten gyöngült. Nagyon sok vért vesztett. Hörögni kezdett. Úgy látszott, hogy belsőleg vérzik el, még pedig most már rohamosan.

Irénke ránézett s látta, hogyan könnyörög a szemével; szólani már nem bírt.

— A fenyőfáknál! — igen Hela, oda megyek hozzád, nagyon gyakran, mondta Irénke szent ígérettel. S hozzátette: a gazdád megengedi.

Zalár megfogta a kis leány kezét és Sárdyné felé fordulva mondta: — Ha Irénke akarja, otthon lesz abban a magányos kertben, ameddig él. Aztán Irénkéhez for-

dult. A talizmán itt van ma nálam. Sohasem adom vissza többet! Nagy szükségem van rá! . . .

Hela már nem hallott abból semmitsem. De látta, hogy Irénke fülig pirulva hallgatja, amit Zalár mond neki s arra megleégedetten mosolygott. Ezzel a mosolylyal az ajkán ment el, messzire, az örökkévalóságba.

Késő este megjött Szikra Pista s a vén Gyurgyalag. Hozták Nórát, akire nem lehetett ráösmerni a kiállott nagy rémület miatt.

Az aranyhajú asszonyt egyedül Zalár fogadta. A háziak közűi senki sem.

Nóra a megszabadulás örömsikoltásával akart régi barátja nyakába borúlni, de Zalár egy mozdúlattal visszaparancsolta.

Bevezette a házba s ott négyszemközt átadta neki azt a levelet, amit elvesztett volt s amiben Örlös fenyegeti.

A szirén az első pillanatban megijedt,

de két másodperc múlva már fitymálva vont vállat — Ez az egész? mondta. Az az ember örült és én be fogom bizonyítani . . .

— Nem lesz rá alkalmad, mondta Zalár fagyos nyugalommal, ami Nórát sokkal jobban leverte, mintha vad kitöréssel támadt volna rá. Még az éjjel, azonnal indulsz innen és nem jössz vissza soha! soha többé. Érted?

Ez parancs volt; szigorú és minden gyöngédség nélkül való. Ennek engedelmeskedni kellett.

Nóra hallgatott. Sokkal okosabb volt, semhogy tisztában ne lett volna azzal, hogy mindennek vége van; vége örökre.

— A kapitány úr szives volt elvállalni, hogy elkísér az állomásig. Egy óra múlva indulsz. Isten veled.

Hidegen, közönyösen beszélt. Amikor bevégezte, megfordult és kiment.

Odakint épp' akkor sereglett össze a tanya népe a kis Sámson köré, aki elmondta, hogy megfojtotta azt a cigányt,

aki Helát megszúrta. Ott van a halott a Szivárgó szélén, a nagy sárban.

Egy óra múlva egy szekér robogott el a szomorú pusztáról.

Nóra ült benne, meg Szikra Pista.

B e f e j e z é s

Ami még hátra van, az nagyon kevés.

Helát a nagy fenyőfák árnyékába temették, ahová vágyott.

Iréнке cifraságok és drága ékszerek helyett ezt a mélézásra való csöndes keretet kapta nászajándokúl az ő Zalárjától.

Sámsont a törvényszék fölmentette, mert önvédelemből fojtotta meg a cigányt, aki az életére tört.

Pistuka akkor éjjel, hogy Nórát elkísérte, eltűnt.

— Iszik valahol, mondta Sárdy boszúsan, valahányszor őneki kellett a gazdasági dolgokat az ekszkapitány helyett elvégezni.

De néhány nap múlva levél jött Pistukától, amely így hangzott:

«Édeseim! — Meg volt írva a sors könyvében, hogy három kolosszális számár-

ságot kövessék el, mielőtt beadom a kulcsot. Hát én elkövettem a harmadikat is. A ti aranyhajú vendégeteknek szüksége volt valakire, aki megvédje őt félkegyelmű Belzebubja ellen. Vállalkoztam erre a feladatra. Lovagjává váltam a nagyságának s e percben nyakig úszom az adóságban. Még ezer szerencse, hogy tegnap este a faképnél hagyott. Eltűnt végkép. Még azt sem sejtem, merre vette útját. Tőletek függ, hogy mi lesz velem. Ha lehet, váltsatok ki, mert különben egészen kvietálok, pedig azt hiszem, kár volna még értem. Szervusz! A kapitány.»

Sárdy Tamás dohogva-káromkodva küldte el bonorum direktorának a kívánt összeget.

— Tessék! mondta, ez rávall. *Az én pénzemen* csinál ilyeneket. És gondolatban félénken tette hozzá: ha legalább magam ... De befejezni még gondolatban sem merte.

(Vége.)